

Kariérové poradenstvo: metodika služby

Človek v ohrození, n. o.
2022

 Človek
v ohrození

Kariérové poradenstvo: metodika služby

Človek v ohrození, n. o.
2022

Obsah

/	ÚVOD	5
1.	KARIÉROVÉ PORADENSTVO	6
1.1.	Kariérové poradenstvo a jeho význam	6
1.2.	Ciele kariérového poradenstva	6
1.3.	Rola kariérového poradcu	8
2.	SPOLUPRÁCA S PARTNERMI A SIEŤOVANIE	9
2.1.	Partneri v kariérovom poradenstve a sieťovanie ako podporný nástroj poradenstva	9
2.1.1.	Rodičia	9
2.1.2.	Základné školy	10
2.1.3.	Stredné školy	10
2.1.4.	Zamestnávateľia a pracovné agentúry	11
2.1.5.	Úrady práce	11
2.1.6.	Individuálni partneri	12
3.	RIADENIE A PODPORA SLUŽBY	13
3.1.	Organizácia a administratíva	13
3.2.	Zdieľanie a vzdelávanie	13
3.3.	Podpora a supervízia	14
4.	PRIAMA PRÁCA S KLIENTMI	15
4.1.	Lokalita	15
4.2.	Cieľové skupina	15
4.3.	Metódy a techniky kariérneho poradenstva	16
4.3.1.	Skupinové aktivity	16
4.3.2.	Individuálne poradenstvo	19
/	ZÁVER	20
/	ODPORÚČANÁ LITERATÚRA A INŠPIRÁCIE	21
/	PRÍLOHA Č. 1	22
	Aktivity skupinového programu	22

Kariérové poradenstvo: metodika služby

VYDAVATEĽ: Človek v ohrození, n. o.

ROK VYDANIA: 2022

AUTORKA VERZIE 1.0 Z ROKU 2010: Mgr. Iva Grejtáková

AUTOR VERZIE 2.0: Anastazij Momot, PhD. a kolektív kariérových poradcov v komunitných centrách a v základnej škole

RUKOPIS RECENZOVALA: Mgr. Petra Mikulášová

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Svetozár Šomšák

ISBN: 978-80-89817-56-6

Za inšpirácie ďakujeme nórskej organizácii Fretex Pluss AS.

Verzia 2.0 vznikla v rámci projektu Rozvojom zručností a kariérového poradenstva k sociálnej inklúzii. Projekt získal grant z Nórska v sume 169 000 eur. Projekt bol spolufinancovaný v sume 25 300 eur zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Cieľom projektu je zvýšenie sociálnej inklúzie marginalizovaných rómskych komunít a vybudovanie kapacít miestnych poskytovateľov komunitných služieb prostredníctvom overených a osvedčených postupov a programov v oblasti vzdelávania a zamestnanosti.

Ak sa chcete dozvedieť viac o programoch a projektoch financovaných z Nórskeho grantu na Slovensku, navštívte stránku www.norwaygrants.sk.

Správca programu nenesie zodpovednosť za akékoľvek informácie obsiahnuté v metodickom príručke, keďže ide názory autorov.

/ Úvod

Kariérové poradenstvo a s ním súvisiaca oblasť výberu povolania je neoddeliteľnou súčasťou celého komplexu služieb, ktoré komunitné centrum prináša. Táto téma nie je dôležitá iba v komunitných centrách, ale aj v škole, ktorá do procesu voľby budúceho povolania intenzívne vstupuje. Samozrejmosť tejto služby vychádza zo samotného života klientov a žiakov¹, ktorí stoja pred veľmi dôležitou životnou voľbou a nie vždy sa dokážu adekvátne rozhodnúť alebo majú primeranú podporu zo strany rodiny a komunity.

Organizácia Človek v ohrození vydala v roku 2010 metodiku pre kariérové poradenstvo. Touto metodikou sa riadili a doteraz riadia viacerí kariéroví poradcovia a aj vďaka aktivitám z nej sa im podarilo mnohých klientov nasmerovať k ďalšiemu vzdelávaniu a úspešnému vstupu na trh práce. Preto sme sa pri aktualizácii rozhodli značnú časť metodiky ponechať a doplniť len niektoré oblasti ako súčasné reflexie z terénu.

Metodika, ktorú držíte v rukách, je primárne určená pre pomáhajúcich profesionálov – sociálnych poradcov a učiteľov, ktorí pracujú v systéme kariérového poradenstva.² Sekundárne môže byť metodika užitočná aj pre ostatných, ktorí ovplyvňujú a vstupujú do procesu rozhodovania sa mladých ľudí v oblasti voľby budúceho povolania. Medzi základné premisy a tézy v metodike patrí vnímanie klienta ako individuality so skúsenosťami, schopnosťami, záujmom, motiváciou a zodpovednosťou za svoj život a vlastné rozhodnutia.

Metodika sa snaží sprostredkovať informácie a praktické návody pre pomáhajúcich profesionálov a ostatných záujemcov s cieľom, aby si ich klienti:

- + osvojili dobré návyky už v školskom veku, ktoré im potom prinesú osoh neskôr, pri ďalšom štúdiu alebo vo svete práce;
- + zlepšili svoje vedomosti o školskom systéme a svete práce, aby mali možnosť robiť kvalitatívne lepšie rozhodnutia;
- + zlepšili vedomosti o sebe samom a naučili sa nazerať na vlastné záujmy, schopnosti a vlastnosti ako na zásadné pre svoj ďalší vývoj osobnosti a vlastnej kariéry.

1 Pod pojmom klient máme na mysli prijímateľa/prijímateľku a užívateľa/užívateľku služieb v komunitnom centre alebo žiaka/žiačku základnej školy. V nasledujúcom texte využívame kvôli čitateľnosti a prehľadnosti textu jednotiaci termín klient pre obidva rody – mužský a ženský. Termín klient zároveň vnímame ako najbližšie pomenovanie v rámci praxe kariérových poradcov.

2 V ďalšom texte využívame termín kariérový poradca. Pod týmto pojmom máme na mysli kariérových poradcov a kariérové poradkyne v komunitných centrách a v školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie a učiteľov a učiteľky v školách, ktoré sa tejto téme venujú.

1. Kariérové poradenstvo

1.1. KARIÉROVÉ PORADENSTVO A JEHO VÝZNAM

Problematika voľby odborného vzdelania a ďalšieho štúdia na odborných školách v kontexte sociálne vylúčených lokalít a klientov z tohto prostredia je dôležitou súčasťou komplexu oblastí, v ktorých komunitné centrá a základné školy pôsobia. Cieľom programu je preventívne vplývať na vybranú skupinu klientov tak, aby sa v budúcnosti nemuseli stať klientmi iných programov, ktoré komunitné centrum alebo iné služby ponúkajú (pracovné poradenstvo, terénna sociálna práca, poradenstvo prostredníctvom úradov práce a centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a iné).

Správne rozhodnutie v správny čas je predpokladom úspešného začlenenia sa do spoločnosti a efektívneho využitia vlastných zdrojov, ktoré každý človek má. Pracuje s motiváciou klientov a s pocitom zodpovednosti za smerovanie vlastného života. Dôraz sa kladie na vlastné rozhodnutia klientov, pričom úlohou kariérových poradcov je ich v rozhodnutí podporovať.

Kariérové poradenstvo pomáha klientom zorientovať sa v konkrétnej oblasti svojho života, v konkrétnom čase a regióne. Ponúka adresnú pomoc každému klientovi v spolupráci s relevantnými partnermi, ktorí do procesu vstupujú a môžu jeho situáciu ovplyvniť.

Faktory vplývajúce na výber povolania a motivácie ďalej študovať sú na viacerých stranách:

- + na strane klientov – vnútorné preferencie, záujmy a motivácia,
- + na strane rodičov, širších rodinných zväzkov – generačné návyky v rodine, dôraz kladený na vzdelanie,
- + na strane komunity – charakter komunity, vnútorné väzby a vzory, vzdelávacie tendencie,
- + na strane školy a pedagógov – schopnosť motivovať a vyvolať nadšenie pre určitý predmet, schopnosť podporovať potenciál a záujem klientov.

1.2. CIELE KARIÉROVÉHO PORADENSTVA

Primárnym cieľom kariérového poradenstva je motivovať klientov zo sociálne vylúčených lokalít k tomu, aby sa po ukončení povinnej školskej dochádzky ďalej vzdelávali na odborných školách, resp. na iných stredných školách.

Ciele poradenstva (zmenu a posun v živote klienta) možno dosiahnuť:

A. Informovaním – poskytovať klientom informácie o živote bezprostredne po ukončení základnej školy, o ich možnostiach a o tom, ako tieto možnosti využiť. Mnoho z klientov nevie, čo je to vlastne práca, často za prácu považujú odpracovanie dávky v hmotnej núdzi alebo aktivačné práce na obecných úradoch. Mnoho z nich nevie, čo všetko by mohli po ukončení školy robiť a sústreďujú sa na model zaužívaný ich rodičmi, t. j. evidencia na úrade práce, práca v rámci aktivačných služieb, nezamestnanosť a následne založenie rodiny. Informácie o možnostiach

a prehľad o nich by mali byť súčasťou hodnotenia úspešnosti programu. Žiaci by mali byť informovaní v nasledovných oblastiach:

- Možnosti štúdia, ako dlho sa dá študovať a kde – zámerom je poskytnúť klientom v komunitnom centre alebo v škole čo najviac relevantných informácií o ďalších možnostiach štúdia. Informácie je potrebné formálne zamerať na úroveň klientov a obsahovo špecifikovať podľa ich možností a preferencií. Interaktívnym spôsobom a neformálnym vzdelávaním v spolupráci s partnermi je možné tieto informácie klientom priblížiť a zároveň ich aj motivovať.
- Možnosti práce, čo je to práca, legálna, nelegálna a podobne – klienti pod vplyvom vzoru rodiny a spoločenstva, v ktorom žijú, majú veľmi skreslenú predstavu o tom, čo je práca a prečo vlastne ľudia pracujú (iný ako finančný benefit). Práca sa takmer nikdy nespája s tým, čo klientov zaujíma, čo ich baví a čomu sa venujú v súčasnosti (s výnimkou hudby, t. j. spevu a ovládania nejakého hudobného nástroja). Pojem legálnej a nelegálnej práce je neznámy.
- Ako sa dajú využiť vlastné záujmy a zručnosti – klienti nevedia prepojiť vlastné záujmy s budúcim povoláním a s tým, čím by sa mohli v budúcnosti živiť. Informácie o možnostiach využitia svojho potenciálu sú jednou z nosných častí programu.
- Čo okrem štúdia a práce sa dá po škole robiť – klientom je potrebné prezentovať všetky možnosti po ukončení základnej školy a rozviesť ich perspektívu, priblížiť im, čo sa dá vzdelaním získať a čo, naopak, stratiť. Dôležitým je aj pojem rozhodovania, zodpovednosti a prijímanie dôsledkov za svoje rozhodnutia.

B. Motivovaním – klienti z cieľovej skupiny môžu pri rozhodovaní sa k štúdiu na strednej škole prekonávať veľký strach zo zmeny, ktorá nastane. Niekedy sa tak v rodine deje po prvýkrát, musia cestovať do iného mesta, byť ubytovaní na internáte, mladí ľudia a najmä dievčatá už nebudú pod dohľadom rodičov a podobne. Vo veku, v ktorom sa rozhodujú pre strednú školu, je pre nich dôležitý názor skupiny rovesníkov a kamarátske vzťahy, čo môže značne ovplyvniť ich preferencie. Život v generačnej chudobe spôsobuje, že klienti žijú zo dňa na deň bez dlhších časových plánov. Ich rozhodnutie o strednej škole silne ovplyvňujú aj možnosti brigád a občasných zárobkov, čo determinuje pravidelnú školskú dochádzku. Toto sú len ukážky príčin, ktoré by mohli viesť k rozhodnutiu neštudovať ďalej alebo skončiť strednú školu predčasne. Veľmi slabá motivácia pod takýmto tlakom ešte viac slabne a výsledkom je rozhodnutie neštudovať.

Aktivity v poradenskom procese by mali u mládeže a rodičov:

- + odbúrať strach z neznámeho prostredia cez priblíženie a sprostredkovanie osobnej skúsenosti;
- + pomôcť vnímať vzdelávanie z väčšej perspektívy, t. j. vidieť v ňom hodnotu;
- + motivovať kladným príkladom.

Motivácia je u klientov zo sociálne vylúčeného prostredia vo veľkej miere spojená s okamžitým a reálnym príjmom, čo štandardné vzdelávanie zväčša poskytnúť nemôže. Preto intervencie u rodičov a klientov je možné smerovať k duálnemu vzdelávaniu.

C. Asistovaním a sprevádzaním – v procese poradenských aktivít, a to najmä v období pred prijímacími pohovormi, môže nastať zvýšená potreba osobnej asistencie pri podávaní prihlášok, pri komunikácii so školou, pri návšteve na prijímacích pohovoroch a podobne. Kariérový porad-

ca pomáha prekonávať praktické prekážky rôzneho druhu. V každom prípade by však nemal preberať úlohy rodičov a vždy by mal mať na zreteli, že poradenstvo je cesta ku zvyšovaniu kompetencií klienta.

D. Spoluprácou a sieťovaním – kariérový poradca udržiava širokú sieť spolupracujúcich organizácií, škôl a jednotlivcov, ktorí sa do procesu poradenstva v určitom čase zapoja. Pravidelne kontaktuje aktívne spolupracujúce časti (výchovných poradcov a vyučujúcich na školách, kde klienti študujú a pod.), aby bola komunikácia priebežná a informácie týkajúce sa klientov vždy aktuálne.

1.3. ROLA KARIÉROVÉHO PORADCU

V kontexte roly kariérového poradcu je dôležité reflektovať, že akékoľvek poradenstvo, vrátane kariérového poradenstva, je istým spôsobom vždy intervenciou s etickým kontextom a zodpovednosťou vo vzťahu ku klientovi. Preto je dôležité, aby kariéroví poradcovia mali zvládnuté nasledujúce dôležité poradenské aspekty práce:

- + držať sa svojej roly kariérového poradcu a nepreberať na seba zodpovednosť za situáciu klientov;
- + zachovávať rovnováhu medzi rešpektovaním klienta a posúvaním ho novými výzvami ďalej;
- + uvedomovať si a rešpektovať hranice klienta – vychádzať z princípu: klient vie rozhodovať za seba, spolu s rodičmi nesie za seba zodpovednosť, je vlastníkom svojho života;
- + zachovávať rovnováhu medzi motiváciou a definovaním reálneho stavu;
- + vedieť vyhodnotiť dôsledky poradenstva aj mimo poradenskú situáciu (v súvislosti s celkovou situáciou klienta);
- + vnímať a brať vážne klientov pohľad na veci a okolnosti;
- + vedieť zamerať pozornosť na klienta, nevnímať všetko iba cez seba a svoje nastavenie;
- + vyrovnáť sa s problémom času, ktorý človek má verzus čas, ktorý by klient na svoj vývoj reálne potreboval;
- + regulovať hranice medzi blízkosťou – odstupom, profesionalitou – intimitou vo vzťahu ku klientovi;
- + vedieť narábať s vlastnými reakciami, postojmi, názormi, predsudkami, sympatiami, antipatiami a neprenášať ich do vzťahu s klientom;
- + zvládať napätie medzi svojou mocou z pozície poradcu a závislosťou klienta a medzi záujmami/očakávaniami spoločnosti a potrebami klienta;
- + vedieť zaobchádzať s informáciami, ktoré od klienta dostáva nad rámec poradenského procesu (domáce násilie, zdravotný stav, osobnostné výzvy a podobne);
- + rešpektovať formálnu a neformálnu povinnosť mlčanlivosti.

2. Spolupráca s partnermi a sieťovanie

2.1. PARTNERI V KARIÉROVOM PORADENSTVE A SIEŤOVANIE AKO PODPORNÝ NÁSTROJ PORADENSTVA

Pre kariérového poradcu je dôležité mať prehľad o všetkých partneroch, s ktorými by mohol vstúpiť do spolupráce. Predbežne si môže stanoviť partnerov podľa oblastí, v ktorej pôsobí a vytvorí si tak zoznam a štruktúru sieťovania v regióne. Kvalitný a dôkladne vytvorený plán a štruktúra partnerov je podmienkou pre efektívnu a flexibilnú spoluprácu a dosahovanie cieľa v kariérovom poradenstve.

Je potrebné predpokladať, že nie všetci partneri budú zdieľať naše plány a ponuku spolupráce. Mohlo by to ovplyvniť priebeh poradenstva a naplánovaných aktivít, a preto je potrebné každú mimoriadnu aktivitu, ak sa na nej majú podieľať aj klienti, dôkladne naplánovať. Každý z partnerov by mal dostať jasnú a presnú informáciu o tom, čo je to služba kariérového poradenstva, aké má ciele, čo ňou chceme dosiahnuť. Kariérový poradca by mal byť už pri prvom kontakte pripravený, informácie by mal mať vytlačené v papierovej forme, aby ich mohol partnerom v prípade potreby zanechať k dispozícii spolu s kontaktom na komunitné centrum alebo školu.

Predpokladaní partneri v kariérovom poradenstve:

- + základná/ škola, v ktorej študujú klienti,
- + stredné odborné učilišťa a školy,
- + zamestnávateľia,
- + úrad práce,
- + rodičia detí,
- + individuálni partneri.

2.1.1. Rodičia

Dôkladné poznanie regiónu, lokality a jej fungovania z hľadiska rodinných zvykov, tradícií, resp. pravidiel, je predpokladom úspešnosti programu. Rodinné prostredie klienta totiž vôbec nemusí zdieľať motiváciu klienta ďalej sa vzdelávať, resp. môže ho aj priamo demotivovať. V procese spolupráce s rodičmi by mal teda poradca prejsť týmito stupňami:

- + oboznámenie sa so štruktúrou rodiny – koľko je v rodine členov, ako bývajú, kde bývajú, aké je sociálne zabezpečenie rodiny, kto pracuje, kto nepracuje;
- + oboznámenie sa s postojom rodičov k ďalšiemu vzdelávaniu ich detí – či s tým súhlasia, čo môže zmeniť ich rozhodnutia, či vzdelanie považujú za dôležité, či u nich niekto vzdelanie už má, aké majú skúsenosti a postoj k tejto téme;

- + zapájanie rodičov do aktivít – pozývanie rodičov na prípadné mimoriadne aktivity, stretnutia, exkurzie a podobne.

Charakter vstupu do rodiny sa líši, preto by mal byť poradca pripravený na rôzne scenáre prijatia. V každom prípade by mal byť jednotný v informáciách, ktoré chce rodičom poskytnúť a v tom, čo sa chce od nich dozvedieť:

- + informácie o tom, čo sa vlastne v rámci poradenstva deje, aký je cieľ poradenstva v škole a aký to má zmysel pre ich dieťa z hľadiska budúceho uplatnenia;
- + informácie o tom, ako aktivity prebiehajú, na koho sa vzťahujú, s kým poradca spolupracuje;
- + informácie o tom, aké aktivity sa plánujú;
- + ponúknuť rodičom možnosť zúčastniť sa na niektorých mimoriadnych aktivitách v rámci poradenstva, a to najmä prezentácie stredných škôl, resp. návštevy na stredných školách;
- + prejsť s rodičmi situáciu, keď ich dieťa začne navštevovať strednú školu, zhrnúť ich možnosti a predpoklady na to, či budú túto novú situáciu finančne zvládať. Je vhodné využiť možnosti štipendií cez rôzne organizácie a donorov.

2.1.2. Základné školy

Pre komunitné centrum je hlavným partnerom pri realizácii kariérového poradenstva základná škola. Podstatnou súčasťou pri vytváraní kontaktu so základnou školou je komunikácia s riaditeľom/riaditeľkou školy a oboznámenie ich s programom, ktorý by mal trvať po dobu školského roka, s jeho cieľmi a očakávaniami. Napriek súhlasu od vedenia školy je potrebné vyžiadať si ešte spoločné stretnutie s pedagógmi tých tried, kde sa bude program realizovať. Každý by mal byť oboznámený s programom a pravidlami skupinového poradenstva. O prijatí/neprijatí klienta na strednú školu rozhodujú aj známky a výsledky v škole a práve toto je priestor na spoločné zdieľanie medzi školou a kariérovým poradcom, ktorý môže klienta odporučiť na nadväznú službu – mentoringový program, doučovanie a podobne. Triedni pedagógovia a pedagogičky sú dôležitou súčasťou pri celoškolskom programe nielen ako zdroj informácií o klientoch a ich možnostiach, ale aj ako motivačný prvok, ktorý v celom procese môže pomôcť. Spolupráca pedagógov a pedagogičiek môže vo veľkej miere ovplyvniť úspešnosť programu. Preto aj napriek nezáujmu z ich strany je dôležité pravidelne pedagógov a pedagogičky informovať o postupe programu, jeho úspechoch, prípadne neúspechoch minimálne raz mesačne. Základnou súčasťou informácií poskytovaných pedagógom a pedagogičkám by mali byť:

- + účasť žiakov na stretnutiach,
- + typy aktivít – mesačná téma,
- + pozvanie na mimoriadnu aktivitu,
- + priebeh a proces práce počas programu.

2.1.3. Stredné školy

Stredné školy vystupujú ako partner počas programu profesijnej prípravy veľmi intenzívne. Obzvlášť sú dôležité stredné školy, ktoré sú preferované klientmi alebo komunitou. Kariérový poradca by mal využívať aktuálny zoznam škôl a ich odborov v regióne, v ktorom pracuje. Základnou štruktúrou pre vytvorenie siete stredných škôl môže byť napríklad táto:

- + stredné odborné učilištia
- + stredné odborné školy
- + stredné odborné učilištia internátne

- + stredné umelecké školy
- + základné umelecké školy
- + jazykové školy

Na základe tohto zoznamu kariérový poradca oslovuje jednotlivé školy s ponukou spolupráce. Dôležité je osobné stretnutie s vedením školy, kde môže poradca službu prezentovať, prípadne ponechať v priestoroch školy prezentačné materiály.

Stredné odborné školy môžu do programu kariérového poradenstva prispieť rôznymi spôsobmi. Všetko závisí od ich vlastnej motivácie získať čo najviac žiakov pre štúdium práve na ich odboroch. Každá škola a jej prístup k spolupráci sa líši. Kariérový poradca by pri prvom kontakte a prezentácii služby mal mať v ponuke konkrétne formy spolupráce, pretože pre vedenia škôl často takáto spolupráca býva novinkou a nevedia presne určiť, akým spôsobom by mohli vstúpiť do programu.

Využívané môžu byť tieto formy:

- + Exkurzie do škôl – skupina, s ktorou sa v základnej škole alebo komunitnom centre pracuje, ide spoločne na exkurziu do vybranej školy (môže sa rozdeliť na skupiny, podľa typu školy, chlapčenské a dievčenské odbory a pod.), kde sú oboznámení s priestormi školy a systémom výučby.
- + Prezentácia školy v priestoroch základnej školy – po dohode s vedením základnej školy ponúknuť možnosť prezentovať možnosti štúdia na strednej škole - ukážka zručností z jednotlivých odborov (kozmetička, kadernička a pod.)
- + Pozvánky na dni otvorených dverí – takmer každá škola realizuje počas roka dni otvorených dverí, a preto je dobré vedieť o tom, kedy sa takéto dni konajú, prípadne sa priamo prihlásiť (stáva sa, že stredná škola potom realizuje extra program pre skupinu klientov).
- + Aktivity s odbornými pedagógmi a pedagogičkami škôl (prezentácia odborov a zručností) – buď na pôde základnej školy alebo strednej školy môžu pedagógovia a pedagogičky nechať žiakov základnej školy vyskúšať si v dielňach to, čo budú robiť, ak budú na ich škole študovať.

2.1.4. Zamestnávateľia a pracovné agentúry

I keď zamestnanie klientov v tejto fáze života cieľovej skupiny nie je cieľom kariérového poradenstva, môže správna spolupráca s vhodnými zamestnávateľmi pomôcť pri motivácii a výbere ďalšej školy a povolania. Súčasťou kariérového poradenstva je totiž aj proces uvedomenia si ako veľmi sa dajú jednotlivé záujmy a záľuby klienta využiť v budúcom povolaní. Preto by sa kariérový poradca mal zamerať na takých zamestnávateľov a agentúry, ktoré by mohli prezentovať pre klientov zaujímavé a dostupné povolania. Spolupráca môže prebiehať v rôznych formách:

- + prezentácia povolania na pôde školy alebo komunitného centra,
- + prezentácia povolania priamo u zamestnávateľa, návšteva u zamestnávateľa, pozorovanie procesu práce.

2.1.5. Úrady práce

Úrad práce v regióne sa môže na poradenskom procese podieľať v rámci skupinového poradenstva a oboznámenia klientov s rôznymi typmi povolaní. Úrad práce takto môže nepriamo posilniť dôveru klientov vo vlastné schopnosti a ich rozhodnutie ísť ďalej študovať.

2.1.6. Individuálni partneri

Sú to predovšetkým ľudia, ktorí sú ochotní a schopní prispieť k zvyšovaniu motivácie klientov ďalej študovať na stredných školách. Ide o vzory mladých vzdelaných ľudí, môžu to byť ľudia zo segregovaných komunít alebo ľudia so zaujímavým životným príbehom.

3. Riadenie a podpora služby

3.1. ORGANIZÁCIA A ADMINISTRATÍVA

Kariérový poradca je súčasťou lokálneho tímu a spolupráca je nevyhnutná pre realizáciu jednotlivých služieb. Kariérový poradca je personálne riadený koordinátorom komunitného centra (odborným garantom) alebo riaditeľom školy (ak realizuje kariérové poradenstvo v škole a je zamestnancom školy), pokiaľ to nie je stanovené inak. V metodickej oblasti poskytuje poradcovi spoluprácu metodik pre daný program v organizácii. Kariéroví poradcovia sa pravidelne zúčastňujú nasledujúcich aktivít a vykonávajú tieto činnosti:

Porada komunitného centra a školy

Jedenkrát za týždeň sa kariérový poradca zúčastňuje porady komunitného centra. V školskom prostredí ide o porady organizované vedením školy.

Metodická porada

Jedenkrát za mesiac sa kariérový poradca zúčastňuje porady s metodikom príslušnej služby a ostatnými kariérovými poradcami.

3.2. ZDIEĽANIE A VZDELÁVANIE

Kariérový poradca sa zúčastňuje rôznych aktivít, ktoré by mali zvyšovať jeho kompetencie a rozširovať skúsenosti. Medzi základné takéto činnosti patria:

Úvodná stáž

Po nástupe absolvuje nový kariérový poradca minimálne dve stáže u svojich kolegov a kolegýň z iných lokalít. Táto stáž by mala trvať minimálne jeden deň. Po stáži spracuje kariérový poradca správu o realizovanej stáži pre koordinátora komunitného centra (odborného garanta) a metodika danej služby. V správe by malo byť zahrnuté: očakávanie od stáže, priebeh stáže, zhodnotenie prínosu vo vzťahu k očakávaniam. Na základe tejto správy a stáže je potom realizované stretnutie medzi koordinátorom komunitného centra (odborným garantom), metodikom služby a kariérovým poradcom tak, aby zistené poznatky viedli ku skvalitneniu služby.

Priebežná stáž

Dva razy ročne sa každý kariérový poradca zúčastní jednodňovej stáže u kariérového poradcu v inej lokalite. Potom vyhotoví správu, podobnú ako v prípade úvodnej stáže, navyiac však bude doplnená o krátke zhodnotenie rozdielu vlastnej a hosťovskej lokality. Zápis je zaslaný koordinátorovi centra (odbornému garantovi) a metodikovi služby.

3.3. PODPORA A SUPERVÍZIA

Kariérový poradca pri výkone svojej práce potrebuje systematickú a plánovanú podporu z rôznych strán, ktoré na kvalitu služby môžu pozitívne vplývať. Okrem pravidelných porád a metodických stretnutí s tímom kolegov a kolegýň má poradca k dispozícii aj externú supervíziu. Externá supervízia je povinná pre každého poradcu minimálne dva razy ročne. Okrem toho podľa vlastnej potreby využíva individuálnu supervíziu zameranú buď na jednotlivé prípady, s ktorými pracuje alebo na rozvoj vlastnej osoby v poradenských službách, resp. ako prevenciu proti vyhoreniu.

4. Priama práca s klientmi

4.1. LOKALITA

Lokalitou v rámci kariérového poradenstva rozumieme územne vyčlenený priestor, v ktorom žijú klienti poradenstva a ich užšia rodina. Kariérové poradenstvo sa spája buď s lokalitou, kde sa nachádza komunitné centrum a základná škola ako hlavný partner, alebo viacerými lokalitami, ktorých klienti navštevujú spádovú základnú školu v jednej z nich. Väčšina týchto klientov pochádza zo sociálne vylúčeného prostredia a ich motivácia k ďalšiemu štúdiu je veľmi nízka a slabo podporovaná v rámci rodiny alebo širšej komunity. Uplatniteľnosť klientov bez ďalšieho vzdelania a intervencií je v budúcom povolani minimálna. Viacerí z nich prípadne pracujú nelegálne v oblasti nízkokvalifikovaných pracovných pozícií a pomocných prác.

4.2. CIEĽOVÉ SKUPINA

Systém kariérového poradenstva je na Slovensku rozvinutý najmä v školskom prostredí, v ktorom fungujú školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie³ (zriadené v zmysle školského zákona). V sieti základných škôl pôsobia výchovní poradcovia, ktorí v rámci náplne svojej práce vykonávajú poradenskú činnosť pre všetkých žiakov škôl. V rámci sociálnych služieb je téma často implikovaná v systéme sociálneho poradenstva, ktoré je poskytované vo všetkých sociálnych službách.

Primárnou cieľovou skupinou kariérového poradenstva sú klienti, ktorí sú vekovo v 8. a 9. ročníku základnej školy. Cieľová skupina, pre ktorú je metodika určená, reflektuje špecifiká sociálne vylúčeného prostredia. Predpokladom a dôvodom potreby poskytovania kariérového poradenstva je fakt, že väčšina z klientov nemá záujem ďalej študovať a odborne sa vzdelávať, alebo sa nevie adekvátne rozhodnúť, kam ísť na strednú školu. Klientmi môžu byť aj deti, ktoré navštevujú základnú školu a potrebujú predstaviť tému povolani aj v nižších ročníkoch (6. – 7. ročník), pretože v prostredí, v ktorom vyrastajú, týmto témam nevenuje nikto pozornosť, keďže prevláda zmýšľanie zamerané na prítomnosť.

Oslovení klienti nemusia byť nevyhnutne so sociálne vylúčeného prostredia, rovnako ako všetci nemusia javiť nezáujem o ďalšie štúdiu. Nakoľko poradenstvo je skupinového charakteru, pôsobí aj preventívne a klientmi sa stávajú aj ostatní žiaci, ktorých sekundárnym prínosom je podpora nemotivovaných žiakov. Do sekundárnej cieľovej skupiny môže patriť aj základná škola, v ktorej sa pracuje s klientmi, jej pedagógovia a pedagogičky a ďalší partneri ako úrad práce, zamestnávateľa, stredné školy, rodičia, širšia verejnosť v regióne, ľudia z lokality a podobne.

3 Ide o centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a centrá špeciálno-pedagogického poradenstva.

4.3. METÓDY A TECHNIKY KARIÉRNEHO PORADENSTVA

4.3.1. Skupinové aktivity

Skupinové aktivity sú delené podľa miesta realizácie na prostredie školy a prostredie komunitného centra. Prostredie školy je viac formálnym, čo umožňuje, aby skupiny boli stabilnejšie a dovoľuje aplikovať nadväzné techniky. V prílohe č. 1 je podrobný prehľad techník a aktivít, ktoré je možné aplikovať. Vhodné je, ak sa v školskom prostredí skupinový program realizuje počas oddelenej a účelovo viazanej vyučovacej hodiny. V školskom prostredí by mal program realizovať výchovný poradca alebo pracovník priamo na to určený, ktorý má priamy kontakt s klientmi v rámci voľby strednej školy a budúceho povolania. Zároveň však v škole by mali všetci učitelia a učiteľky zakomponovať korelácie na kariérové poradenstvo do svojho vyučovania ako prirodzenú súčasť vyučovania (napr. je dôležité odvolávať sa na povolania, na cestu ďalej po škole a podobne).

Skupinový program prebieha raz za týždeň počas celého školského roka a je určený pre žiakov ôsmeho ročníka základnej školy. Počas tohto roka je zachytený proces rozhodovania sa žiakov o svojom budúcom povolaní. V septembri pred začiatkom aktivít je vhodné tento program otvoriť kariérom tým týždňom alebo niekoľkými nadväznými aktivitami, kde by žiakom druhého stupňa boli predstavené základné pojmy a venovať by sa mohli vybraným aktivitám so zámerom sceliť triedu a skupinu.

Skupinový program kariérového poradenstva môže prebiehať v komunitnom centre a je obsahovo totožný s programom v škole. Komunitné centrum predstavuje neformálne prostredie, ktoré umožňuje voľnosť vo výbere jednotlivých aktivít, ale väčšie nároky na motiváciu a stabilizovanie skupín. Vďaka heterogénnemu rozloženiu skupín je možné v komunitnom centre aplikovať tento program pre rôzne vekové kategórie. Odporúčame s témou povolaní začať v 6. až 7. ročníku ZŠ podľa úrovne orientácie, motivácie a informovanosti klientov v tejto téme.

Program obsahuje aj mimoriadne aktivity, ktoré majú motivačnú funkciu a pomáhajú klientom zrealizovať nejaký odbor, povolanie alebo budúce prostredie, v ktorom sa môžu pohybovať. V štruktúre, ktorá je prezentovaná nižšie sú uvedené niektoré mimoriadne aktivity, ktoré je vhodné kombinovať a zaraďovať podľa potrieb (úrovne, scelenia, dynamiky a pod.) skupiny.

Základná štruktúra aktivít na jeden školský rok pre obe prostredia⁴ je nasledovná:

1. Skupinový program profesionálnej orientácie (september – máj)

Október

Sebapoznanie

Cieľom mesačných aktivít bude spoznávať samého seba, aký som, ako ma vidia ostatní. Vhodne zvolenými aktivitami priviesť klientov k poznaniu, že tomu, čo ma najviac baví, sa môžem venovať aj v budúcnosti a môžem v tom byť úspešný.

4 stretnutia

Mimoriadna spoločná aktivita (prostredie komunitného centra): výlet do okolia komunitného centra so skupinou. Cieľom je sceľovanie skupiny a lepšie spoznanie sa a budovanie vzťahov medzi klientmi a pracovníkmi a klientmi navzájom.

November

Čo ďalej po škole?

Cieľom stretnutí bude načrtnúť možnosti klientov po ukončení základnej školy. Rozborom jednotlivých možností dospieť k záveru, že pokračovanie v ďalšom štúdiu je ideálny výber a vedie k rozšíreniu možností v živote každého klienta.

4 stretnutia

Mimoriadna spoločná aktivita (prostredie školy a prostredie komunitného centra): hosť, ktorý v živote niečo dokázal, je úspešný, nejaká známa osobnosť pre klientov, niekto, koho poznajú zo svojho okolia a kto prekonal viaceré prekážky pri dosahovaní cieľa.

December

Svet záujmov a povolání

Cieľom aktivít je, aby žiaci videli prepojenie medzi tým, čo ich baví, v čom sú dobrí s tým, ako sa to dá využiť v živote a v práci, resp. ďalšom štúdiu.

4 stretnutia

Mimoriadna spoločná aktivita (prostredie školy): hosť, ktorý spája záľuby a výber povolania. Ak sú v skupine nadaní žiaci, tak je možné pozvať niekoho z umeleckých škôl a stredných škôl, kde je nevyhnutné nadanie. Ak nie, tak pozvať niekoho, kto je úspešný a jeho práca je jeho záľubou.

Mimoriadna spoločná aktivita (prostredie komunitného centra): exkurzia na strednú školu, ktorá spája záľuby a výber povolania. Ak sú v skupine nadaní žiaci, je možné ísť na strednú školu s umeleckým zameraním. Ak takí klienti v skupine nie sú, tak je vhodné navštíviť odbor, ktorý je pre nich najbližší z hľadiska záľub (napr. umelecké rezbárstvo, automechanik, kaderníčka a podobne).

4 V zátvorke pri mimoriadnej aktivite je uvedené, či je mimoriadna aktivita odporúčaná pre prostredie školy alebo komunitného centra.

Január

Svet povolání I.

Cieľom je interaktívnymi aktivitami oboznámiť žiakov s rôznymi typmi povolání, a to podľa oblastí, v ktorých sa využívajú.

4 stretnutia

Mimoriadna spoločná aktivita (prostredie školy a prostredie komunitného centra): exkurzia na stredné školy, dievčenský odbor a chlapčenský odbor. Prioritou je vidieť odborné vyučovanie v škole/školách, do ktorých chodia deti, ktorých žiaci už poznajú. Je vhodné použiť simuláciu – klienti v škole strávia celý deň, vyskúšajú si cestovanie a pod.

Február

Svet povolání II.

Cieľom je oboznámiť žiakov s konkrétnymi povolaniami, ktoré ich zaujímajú a môžu ich študovať v regióne. Prepojenie zamestnaní s odbormi, ktoré sú prístupné pre žiakov v konkrétnom regióne.

4 stretnutia

Mimoriadna spoločná aktivita (prostredie školy a prostredie komunitného centra): exkurzia do miestnej pobočky UPSVR-u – predstavenie uplatniteľnosti rôznych povolání v okolí, voľné pracovné miesta. Je dôležité vytvoriť si na UPSVR-e kontakt, keby mali klienti dodatočné otázky.

Marec

Výber školy a odboru

Cieľom aktivít bude informovať o všetkých odboroch, ktoré sú dostupné v regióne, kde žiaci žijú. Na základe ponuky poskytnúť pomoc pri výbere toho najvhodnejšieho odboru pre každého žiaka.

4 stretnutia

Mimoriadna spoločná aktivita (prostredie komunitného centra): živá kniha – hosť, ktorý je klientom určitým spôsobom blízky (je Róm alebo ho poznajú z regiónu) a ktorý v živote niečo dokázal a je slávny a známa osobnosť – herec, spevák, lekár, niekto atraktívny pre mládež.

Apríl

Výber školy a odboru

Cieľom aktivít je oboznámiť žiakov s jednotlivými odbormi v škole, s ich uplatniteľnosťou na trhu práce a s tým, čo všetko je dôležité pri výbere odboru.

4 stretnutia

Máj

Uzatvorenie programu

Cieľom uzatváracích aktivít bude rekapitulácia a spätná väzba od žiakov, triednych učiteľov a výchovných poradcov. Zameriame sa na hodnotenie celého programu.

4 stretnutia

Mimoriadna spoločná aktivita (prostredie školy): exkurzia v podniku, dievčatá (kadernícky salón, hotel a pod.) a chlapci (stavebná firma, výroba a pod.). Je vhodné použiť simuláciu – klientov je možné rozdeliť do menších skupín alebo jednotlivo, aby v prevádzke mohli stráviť celý deň, vyskúšať si cestovanie a pod.

4.3.2. Individuálne poradenstvo

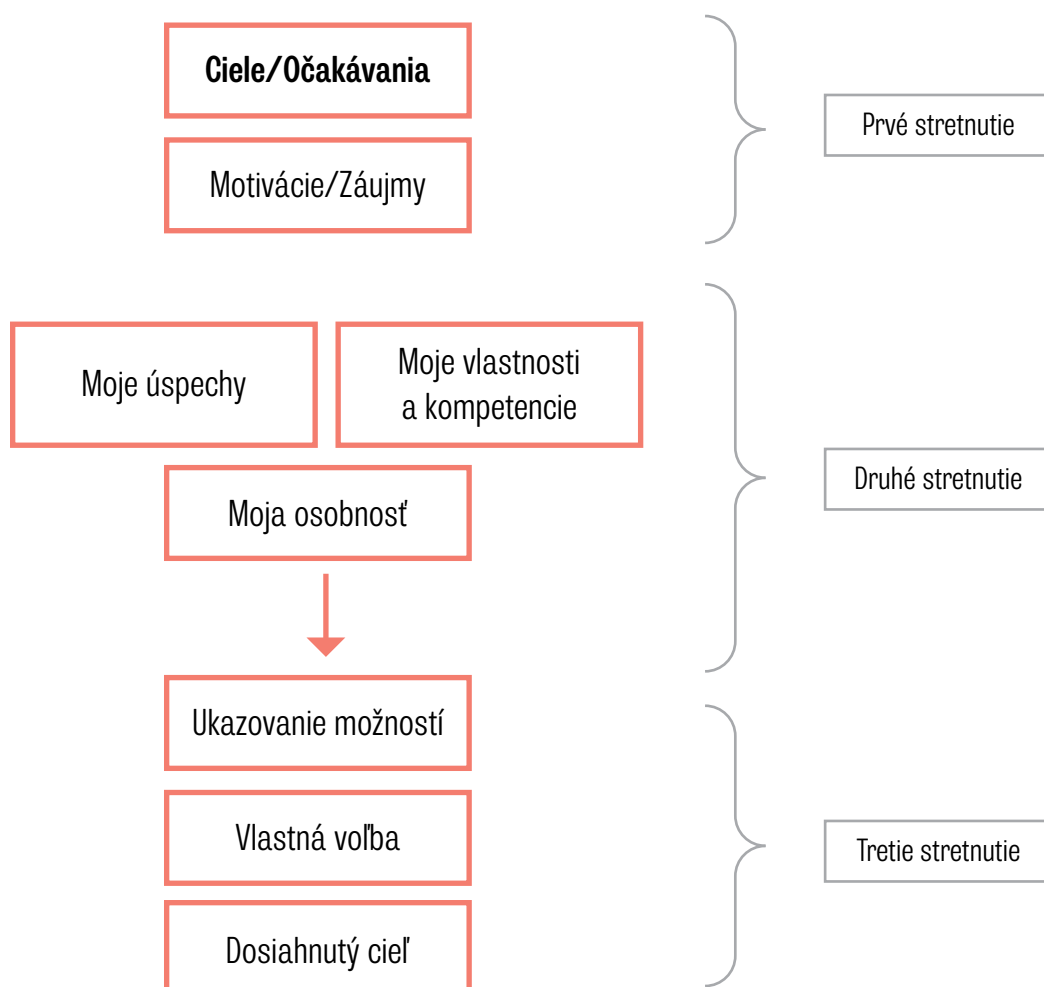
Individuálne poradenstvo je sociálnym poradenstvom v zmysle metodológie v odbore sociálna práca.

Individuálne poradenstvo a konzultácie realizuje kariérový poradca v týchto prípadoch:

- + ak už klienti ukončili základné vzdelanie, nepracujú a sú doma,
- + ak sa klienti zúčastňujú skupinových aktivít, v prípade potreby asistencie pri prijímacích pohovoroch a formálneho vybavenia ďalšieho štúdia,
- + ak je potrebná motivácia klientov a podpora klientov.

V rámci individuálnych konzultácií je potrebné nastaviť si konzultačné hodiny, ktoré by mali byť prispôsobené potrebám klientov.

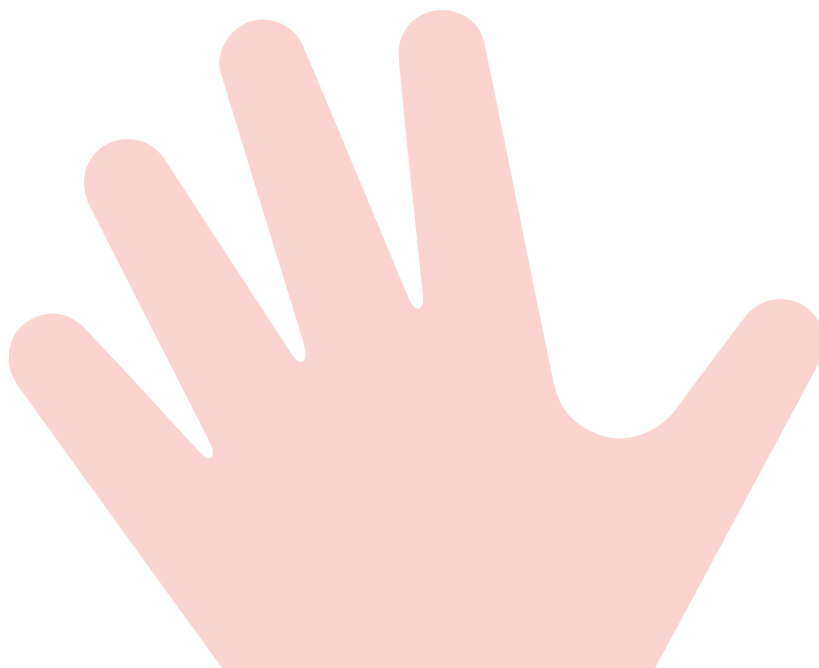
Nižšie uvádzame obsahové zameranie troch individuálnych stretnutí orientovaných na určenie očakávaní a dosiahnutia cieľov. Pri poslednom stretnutí je dôležité zhodnotiť, či ciele a očakávania sú dosiahnuté/dosiahnuteľné, alebo či sú potrebné ďalšie usmernenia a intervencie.

/ Záver

Kariérové poradenstvo patrí medzi integrálnu súčasť práce poradcov v školskom systéme, ale aj v niektorých zariadeniach sociálnych služieb, a to najmä v komunitných centrách. Metodika reflektuje niekoľko dôležitých organizačných a obsahových bodov. Diferenciácia textu je orientovaná v dvoch rovinách – formálnej, kde definujeme základné pojmy, akcentujeme potrebu sieťovania a riadenia programu. Obsahová úroveň implikuje priamu prácu s klientmi skupinovú a individuálnou formou, kde uvádzame aj organizáciu poradenskej činnosti. Táto časť obsahuje aj popis špecifik cieľovej skupiny.

Veríme, že metodika nadviaže na úspech jej predchádzajúcej verzie a bude slúžiť ako inšpirácia pre všetkých kariérových poradcov. Prajeme veľa úspechov v sprevádzaní klientov.

/ Odporúčaná literatúra a inšpirácie

1. PÝCHOVÁ, S. a kol.: **Kariérové poradenství na každý pád**. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. 114 s. ISBN 978-80-759-8604-7.
2. VENDEL, Š.: **Kariérní poradenství**. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 206 s. ISBN 978-80-247-1731-9.
3. **Odborný časopis Kariérové poradenstvo v teórii a praxi**. Vydavateľ: Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu.
4. **Work Interest Explorer (WIE) v školách** – dostupné na: <https://docplayer.me/47543794-Karriereveiledning-karriereferdigheter.html>

/ Príloha č. 1

Aktivity skupinového programu

OKTÓBER

Aktivita č. 1	
Názov aktivity	Kto som?
Trvanie aktivity	40 minút
Cieľ aktivity	Monitorovanie vstupného stavu mládeže v oblastiach: <ul style="list-style-type: none">• motivácie k ďalšiemu štúdiu• vnímaniu seba a svojich schopností, zručností a pod.• vedomostí o profesiách• vedomostí o možnostiach štúdia po ukončení ZŠ• vedomostí o svete okolo seba
Priebeh aktivity	Klientom rozdáme test, ktorý písomne vypracujú. Ten istý test klientom rozdáme aj na konci programu. Vyhodnotenie bude slúžiť ako kvalitatívny ukazovateľ napĺňania cieľov programu. Testy je možné prispôsobiť úrovni klientov.
Pomôcky	Pripravené testy

TEST

Kto som? a Kto som na konci programu?

Test budú klienti robiť na začiatku programu a na jeho konci. Mal by byť podkladom k hodnoteniu programu v týchto oblastiach:

- + informovanosť klientov v oblasti života po ukončení základnej školy (bezdomovectvo, práca, škola, rodina),
- + prehľad v oblasti povolání,
- + informovanosť v oblasti záujmov a talentu a jeho využítí v profesijnej príprave, komunikácia, spolupráca,
- + prehľad v možnostiach štúdia a odboroch na stredných školách a učilištiach.

Napíš aspoň dve činnosti, ktoré vo svojom voľnom čase rád robíš:

.....

.....

Napíš aspoň dve osoby, o ktorých vieš, že by ti v živote pomohli, keby si to potreboval:

.....

.....

Je podľa teba v živote potrebné vzdelanie? Prečo?

.....

.....

.....

Kedy si môžeš založiť rodinu?

1. Keď máš 18 rokov.
2. Keď sa ti narodí dieťa.
3. Keď sa s niekým veľmi ľúbiš.
4. Keď ti to rodičia prikážu.
5. Keď sa tak s partnerom rozhodnete.

Vieš čo je to práca na čierno?

1. Keď sa pri práci veľmi zašpiním.
2. Keď pracujem bez pracovnej zmluvy.
3. Keď pracujem s čiernym materiálom.

V ktorej práci by si zarobil najviac a koľko asi?

1. murár
2. kadernička
3. aktivačné práce na obecnom úrade
4. prezident
5. lekár
6. podnikateľ

V ktorej práci by si zarobil najmenej?

1. aktivačné práce na obecnom úrade
2. čašník
3. stolár
4. nezamestnaný
5. dobrovoľník

Čo robili alebo robia tvoji rodičia a tvoji starí rodičia? Akú prácu vykonávali? Čím sa živili?

.....

.....

Ako môžeš vo svojom živote využiť to, že:

1. rád kreslíš
2. rád opravuješ bicykle
3. rád čítaš knihy
4. rád hráš na hudobnom nástroji
5. rád hráš futbal
6. sa stále nudíš
7. sa rád rozprávaš s ľuďmi
8. rád si berieš cudzie veci
9. sa ti nikdy nechce nič robiť

Ktorý z dvoch ľudí na obrázku je podľa teba v živote úspešný a prečo?

Pokús sa pod obrázky napísať, o aké povolanie ide:

.....

.....

.....

Kto podľa teba používa v práci tieto pracovné pomôcky

kriedu

pušku

dláto

prilbu

hasiaci prístroj

Zakrúžkuj aspoň tri povolania, ktoré sú tebe najbližšie, ktoré by si chcel v budúcnosti robiť

čašník sekretárka barman kaderník zubár lekár učiteľ

murár stolár maliar starosta

Napíš aspoň tri odbory, ktoré môžeš študovať po základnej škole

1.

2.

3.

Čo je to maturita?

1. skúška dospelosti
2. druh záverečnej skúšky na strednej škole
3. špecialita talianskej kuchyne
4. druh tanca

Kto je to podľa teba bezdomovec:

1. Človek, ktorý nemá kde bývať.
2. Človek, ktorý si zabudol kľúče a nemôže sa dostať domov.
3. Človek, ktorý si stavia dom a nemá ho ešte dokončený.

Aktivita č. 2

Názov aktivity	Kvety a stromy
Trvanie aktivity	20 minút
Cieľ aktivity	Zoznamovacia aktivita, posilňuje sebahodnotenie a sebapoznávanie
Priebeh aktivity	<p>Klientom rozdáme samolepiace papiere. Hore si každý z nich napíše svoje meno. Potom na jednu stranu popiera napíšu to, čo majú na sebe radi, na druhú stranu napíšu to, čo sa im na sebe nepáči, čo by radi zmenili.</p> <p>Obrázky potom pripevníme klientom na chrbát a ich úlohou je prechádzať sa po miestnosti a každému napísať, čo sa mu na ňom páči, čo si na ňom váži. Je potrebné písať iba pozitívne veci.</p> <p>Po ukončení si klienti prečítajú, čo im ostatní napísali.</p> <p>Diskusia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bolo ťažké písať o sebe? • Bolo ťažšie pochváliť seba alebo toho druhého? • Prekvapilo vás niečo? A podobne.
Pomôcky	Samolepiace papiere, fixky, písacie potreby

Aktivita č. 3

Názov aktivity	Kvíz
Trvanie aktivity	10 – 15 minút
Cieľ aktivity	Zoznamovacia – slúži na predstavenie lektorov
Priebeh aktivity	<p>Deti odpovedajú na kvízové otázky týkajúce sa lektorov, odpovede si zapisujú a na konci sa zráta počet správnych bodov. Otázky by mali mať možnosti a mali by byť vtipné. Výherca by mal dostať nejakú malú odmenu.</p> <p>Príklady otázok:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Koľko má X. a Y. spolu rokov? 2. Čo urobí X. ako prvé, keď ráno vstane? <ol style="list-style-type: none"> a) ide cvičiť b) ide domov od frajerky c) ide do sprchy 3. Čo nemajú X. a Y. spoločné? <ol style="list-style-type: none"> a) zamestnávateľa b) poriadkumilovnosť c) bankové konto
Pomôcky	Papier, perá, fixky, pripravené otázky do kvízu, odmeny pre výhercov

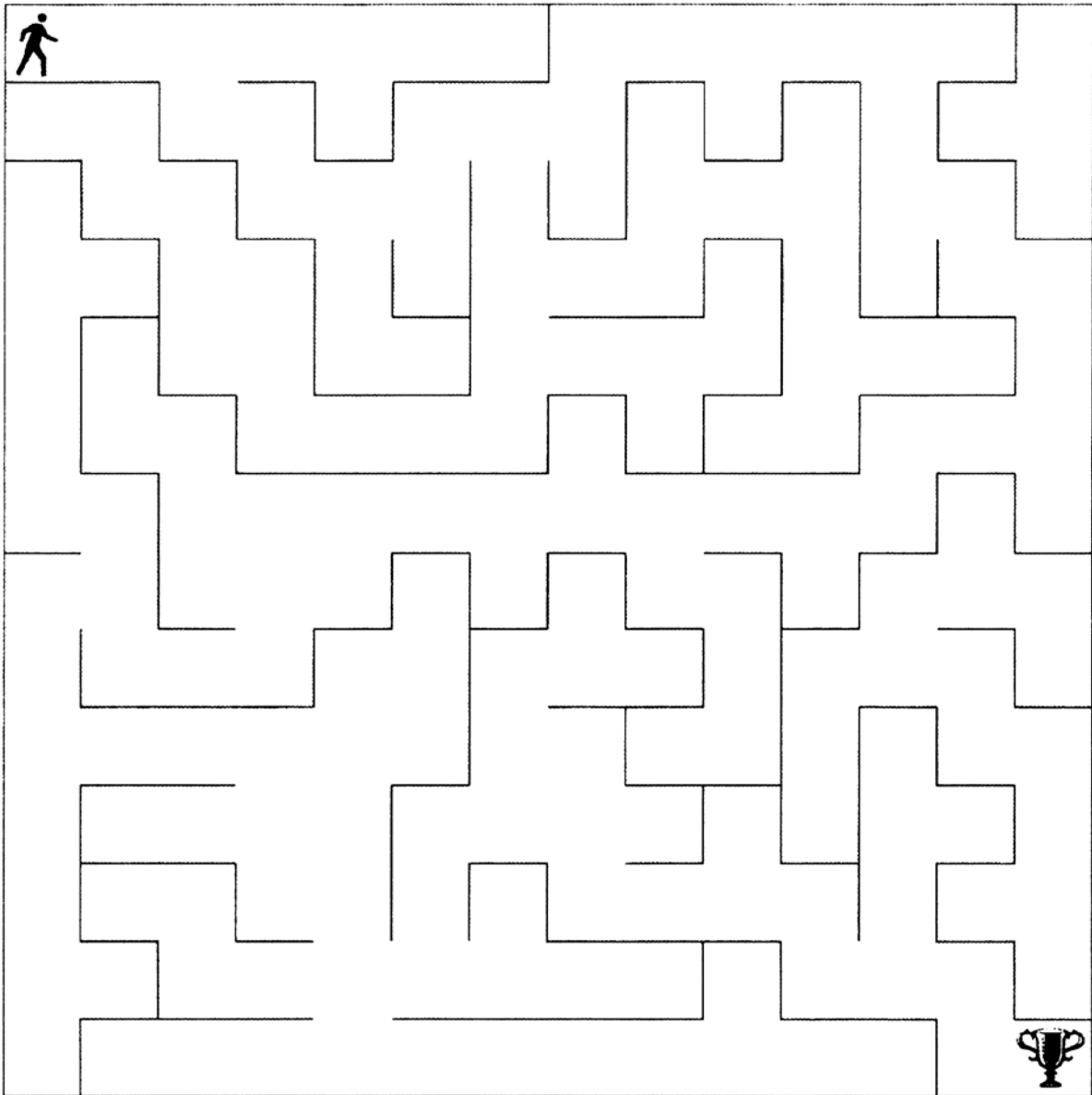
Aktivita č. 4

Názov aktivity	Ako byť úspešný?
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Uvedomiť si, čo všetko je potrebné na to, aby bol človek úspešný, čo všetko môžeme spraviť sám, aby som bol úspešný a dosiahol to, čo chcem. Uvedomiť si, čo znamená úspech.

Priebeh aktivity	<p>Na tabuľu nalepíme oba papiere s postavami. Aktivitu rozbehneme otázkami: Pozorne si prezrite postavy a skúste určiť, ktorá z nich je úspešný človek a ktorá neúspešný. V čom sa odlišujú? (vizuálne)</p> <p>Rozdáme deťom farebné lepiace papieriky dvoch farieb, jedna pre úspešného človeka, druhá pre neúspešného. Na papieriky majú napísať odpovede na otázky: Na čo myslí? Čo cíti? Kam kráča? Čo robí? A podobne.</p> <p>Papieriky deti lepia k jednotlivým častiam tela postáv – k hlave (na čo myslí?), k rukám (čo robí?) a podobne.</p> <p>Po nalepení všetkých nápadov na postavy vedieme diskusiu o tom, či sa môže úspešný človek stať neúspešným a naopak. Je vhodné to ukázať názorne aj prelepením papierikov, až kým sa celkom pomiešajú. Cieľom je priviesť žiakov k tomu, že úspech vo veľkej miere závisí od nich a priviesť ich k uvedomeniu si toho, čo všetko na úspech pôsobí a od čoho všetkého úspech závisí.</p> <p>Pri žiakoch s poruchami pozornosti, málo motivovaných, resp. pri jazykovej bariére, je vhodné aktivitu rozdeliť na menšie čiastkové úlohy a striedať lepenie papierikov s písaním a podobne.</p>
Pomôcky	Dva flipchartové papiere, na ktorých sú nakreslené dve postavy, jedna úspešná, jedna neúspešná, líšiac sa farbou, lepiace papieriky, písacie potreby

Aktivita č. 5

Názov aktivity	Bludisko
Trvanie aktivity	30 - 45 minút
Cieľ aktivity	Uvedomiť si, aké je to byť odkázaný na druhého človeka, aké je to, ak potrebujeme spolupracovať, aká je dôležitá komunikácia, sebazpoznanie
Priebeh aktivity	<p>Skupinu rozdelíme na dvojice. Každá dvojica si nájde vlastné miesto, dostane šatku, fixku a pracovný hárok bludisko.</p> <p>Úlohou bude zaviazať oči jednému z dvojice, ktorý potom fixkou bude musieť dôjsť do cieľa iba podľa pokynov svojho spoluhráča.</p> <p>Po dosiahnutí cieľa sa dvojice vymenia.</p> <p>Po výmene nasleduje diskusia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ako ste vyriešili, kto bude prvý viesť? • Ako sa vám viedlo? • Ako ste sa cítili, keď ste boli vedení? • Prekvapilo vás niečo? • Chcete povedať niečo svojmu spoluhráčovi? • Kedy môžu nastať situácie, že sa človek musí spoľahnúť na pomoc toho druhého?
Pomôcky	Pracovný hárok, fixky, šatky, ktorými sa zaviažu oči

Aktivita č. 6

Názov aktivity	Čiara
Trvanie aktivity	20 - 30 minút
Cieľ aktivity	Uvedomiť si, aké dôležité je spolupracovať, aká je dôležitá verbálna a neverbálna komunikácia. Možná identifikácia lídrov a vedených.
Priebeh aktivity	<p>Pri aktivite sa nesmie verbálne komunikovať.</p> <p>Všetci klienti sa postaví na jednu čiaru (je možné túto čiaru nalepiť na zem alebo to môže byť okraj koberca a podobne).</p> <p>Úlohou klientov je bez verbalizovania sa zoradiť podľa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • výšky • dátumu narodenia (dôležitý je mesiac) • veľkosti dlane

	<p>Na konci diskusia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ako sa vám pracovalo v tichosti? • Boli medzi vami takí, ktorí chceli veľmi rozprávať? • Ako ste sa dorozumievali medzi sebou, používali ste nejaké znaky? • Bol vo vašej skupine niekto, kto organizoval ostatných? • Cítil sa niekto, že je vedúci alebo vedený?
Pomôcky	Maliarska páska, rovné deliace čiary v interiéri a exteriéri

Aktivita č. 7

Názov aktivity	Ruka
Trvanie aktivity	20 – 30 minút
Cieľ aktivity	Zoznámenie sa, spoznávanie
Priebeh aktivity	<p>Účastník obkreslí svoju ruku na papier a na každý prst si napíšeme v tomto poradí:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Päť takých slov, ktoré by o mne povedali iní, ak ma chcú vystihnúť. 2. Miesto, kde rád/rada trávim čas. 3. Meno človeka, ktorý je pre mňa dôležitý. 4. Čo by som chcel, aby sa stalo o 5 rokov (Kde by som chcel byť? Čo by som chcel robiť?) 5. Tri veci, v ktorých som dobrý/-á.
Pomôcky	Farebné papiere, nožnice, písacie potreby

NOVEMBER

Aktivita č. 1

Názov aktivity	Vlastnosti
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Identifikácia vlastností osobnosti, ktoré môžu negatívne alebo pozitívne ovplyvniť našu budúcnosť
Priebeh aktivity	<p>Vlastnosti na pracovnom hárku rozstriháme na jednotlivé slová. Rozstrihané vlastnosti umiestnime do nádoby v strede kruhu. Každý účastník sediaci v kruhu si vyberie z nádoby tri vlastnosti a oboznámi s nimi účastníkov a pokúsi sa vysvetliť, čo podľa neho znamenajú. Pouvažuje tiež o tom, čo znamenajú pre budúci život človeka, či sú užitočné alebo nie, prípadne, či sú neutrálné.</p> <p>Keď má každý papieriky, rozdelíme účastníkov do skupín, z ktorých každá dostane veľký hárok papiera a ich úlohou bude roztriediť uvedené vlastnosti do troch skupín podľa užitočnosti a nalepiť na papier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tie, ktoré pozitívne ovplyvňujú našu budúcnosť • tie, ktoré negatívne ovplyvňujú našu budúcnosť • tie, ktoré sú momentálne neutrálné <p>Nakoniec môžu v každej skupine označiť farebne tie, ktoré sú podľa nich najdôležitejšie.</p>
Pomôcky	Nastrihané vlastnosti, lepidlo, baliace papiere, fixky

Poradca rozstrihá hárok na jednotlivé výrazy - vlastnosti

zodpovedný	trpezlivý	presný
stereotypný	uzavretý	dobromyseľný
flexibilný	vytrvalý	má rýchle tempo činností
konfliktný	sebakritický	ochotný
spoľahlivý	ľahostajný	rýchlo prechádza od jednej činnosti k druhej
húževnatý	lojálny	prispôsobivý
optimistický	nesebakritický	povrchný
dôkladný	pomalý	srdečný
ľahko sa vyrovnáva s ťažkosťami	ochotný pomôcť	nedôsledný
starostlivý	pohodlný	oddaný
ľahkomyseľný	vzdorovitý	nadšenie uňho rýchlo ochabne
rýchlo sa vyčerpá	pasívny	verný
vnímový	tvrdohlavý	dosahuje kvalitu činnosti
pedantný	neiniciatívny	neistý
podráždený	agresívny	má rýchle pracovné tempo
nepružný	ťažkopádny	má nedostatok odvahy
mrzutý	urážlivý	iniciatívny
otvorený	váhavý	nedôverčivý
impulzívny	nedisciplinovaný	podnikavý
komunikatívny	nerozhodný	precitlivený
výbušný	panovačný	nudný
nekomunikatívny	vážny	nepružný
netrpezlivý	arogantný, drzý	veselý
nekonfliktný	plachý	smutný
citovo podráždený	poplašený	svedomitý
ústupčivý	utiahnutý	optimistický
vyrovnaný	znášavlivý	má cit pre povinnosť
disciplinovaný	samostatný	pesimistický
spokojný	roztržitý	usilovný
kolektívny	dôkladný	samotársky
rozvážny	v práci výkonný	lenivý
spoločenský	priateľský	nespoločenský

Aktivita č. 2

Názov aktivity	Čo ďalej?
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Rozanalyzovať možnosti po ukončení ZŠ. Uvedomiť si, že rozhodnutie, ktorou cestou sa pobe-rieme, je na každom z nás a že je dôležité.
Priebeh aktivity	<p>Diskusia:</p> <p>Lektor navodí u klientov predstavu, že je koniec školského roka a oni odchádzajú do života a nikdy viac sa do školy nevrátia. Aké možnosti ich čakajú a z čoho si teda môžu vybrať. Deti hovoria to, čo im napadne a my to zapisujeme. Snažíme sa všetky ich návrhy a nápady zmes-tiť do týchto skupín:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. evidencia na ÚP – aktivačné práce, dávka 2. škola – ďalšie štúdium 3. práca – legálna, nelegálna 4. kriminalita – väzenie, kradnutie, podvádzanie 5. bezdomovectvo 6. založenie vlastnej rodiny <p>Po napísaní všetkých možností rozdelíme klientov do týchto šiestich skupín a rozdáme im pracovné papiere s názvami možností, ktoré budú rozdelené na dve časti. Čo nám dáva? Čo nám berie?</p> <p>Úlohou klientov bude v skupinách porozmýšľať a nakresliť alebo napísať odpovede na tieto dve otázky. Pracovné listy by mali mať podobu plagátov.</p>
Pomôcky	Pripravené papiere (plagáty), na ktorých sú napísané názvy možností a sú graficky znázorne-né, písacie potreby, fixky

Aktivita č. 3

Názov aktivity	Moja kniha
Trvanie aktivity	Niekoľko stretnutí
Cieľ aktivity	Popremýšľať nad tým, čo by som chcel v živote robiť a znázorniť to aj graficky.
Priebeh aktivity	<p>Prichystáme klientom materiály na to, aby si mohli vytvoriť knihu, do ktorej by napísali o sebe a o svojom budúcom živote. Materiál môže byť rôzny a prispôbíme ho potrebám klientov. Všetko, čo sa bude písať, sa bude písať postupne podľa jednotlivých tém. Kniha by mala byť zakladacia, taká, aby sa do nej listy mohli vkladať aj priebežne. Celkovo by malo byť ku knihe šesť stretnutí (tiež však podľa potreby, môže sa to upraviť na viac alebo menej):</p> <p>Ja, ako vyzerám teraz, čo ku mne patrí, moja rodina.</p> <p>Ja, ako by som chcel vyzerieť v budúcnosti, moja budúca rodina.</p> <p>Ja, čo dokážem, čo ma baví.</p> <p>Ja, čo by som chcel robiť v budúcnosti, čomu by som sa chcel venovať, aké profesie sa mi páčia, moja vysnívaná práca.</p> <p>Moji priatelia, čomu sa spoločne venujeme. Tu je priestor pre priateľov, ktorí môžu napísať niečo do knihy niekomu inému, rôzne prania a želania.</p> <p>Čo všetko by som mal urobiť preto, aby sa mi splnili moje želania, kto mi s tým môže pomôcť a podobne.</p>
Pomôcky	Knihy, papiere, noviny, časopisy, lepidlá, nožnice, fixky a pod.

Aktivita č. 4

Názov aktivity	Príbeh I
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Čítanie textu s porozumením, pochopenie významov, prenos do skutočného života, pochopenie toho, ako môžeme vlastné danosti využiť vo svoj prospech v profesionálnom živote, komunikácia.
Priebeh aktivity	Klienti dostanú na papieri napísaný príbeh človeka (mladého, takého s ktorým by sa mohli stotožniť) a ich úlohou bude určiť, na aké povolanie by sa mohol uvedený človek hodiť, v ktorom povolaní by mohol byť úspešný. Podľa schopností a veľkosti skupiny môžeme rozdať viac príbehov, podľa ktorých sa potom klienti rozdelia do skupín a porovnajú si svoje predpoklady. Prípadne môžeme pre lepšiu vizualizáciu nakresliť na papiere postavy, ktoré sa budú vyskytovať v príbehu a klienti budú k nim dopisovať to, čo sa v texte dozvedeli: čo ho baví, kde býva, čomu sa venuje, čo nemá rád. Sústredíme sa na opis toho, čo má ten človek rád, aké má záujmy, čo mu ide, v čom má dobré známky.
Pomôcky	Príbeh podľa záujmu skupiny

Aktivita č. 5

Názov aktivity	Príbeh II
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Pochopenie kategórie času a vlastných zmien
Priebeh aktivity	Napísať text o sebe, ale akoby zvonku. Ja som niekto, koho pozorujem. Prvou časťou textu je text o sebe v súčasnosti (to, čo vidí teraz, aký je, čo má rád, ako sa správa, čo zväčša robí a podobne). Druhou časťou textu je skok o desať rokov a odpoveď na tie isté otázky.
Pomôcky	Písacie potreby a papier

DECEMBER

Aktivita č. 1

Názov aktivity	Čo ma baví, čo dokážem
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Ukázať klientom, že každý je iný, každý môže mať iné záujmy a tie môže vo svojom živote rozvíjať, resp. využiť ich vo svojom ďalšom živote a povolaní.
Priebeh aktivity	Klienti si sadnú do kruhu. Poradca má v rukách papieriky roztriedené podľa farby (šesť farieb). Postupne kladie otázku za otázkou podľa predlohy a klienti si podľa toho, či ich to zaujme alebo nie, berú papieriky. Každá farba znamená typ človeka a práce, ktorá sa k tomuto typu hodí. To samozrejme klienti nevedia, vysvetlíme im to až na konci aktivity. Poradca postupne takto prejde všetky otázky. Je dobré sa presvedčiť, či klienti otázky rozumejú. Na konci si každý spočíta jednotlivé farby papierikov a nechá si tie, z ktorých má najviac, ostatné vráti poradcovi. Podľa farieb sa potom klienti sústredia do skupín.

Priebeh aktivity	Nasleduje diskusia: <ul style="list-style-type: none"> • Viete, čo znamenajú jednotlivé farby? • Viete, čo máte v skupine spoločné? • Čím sa odlišujete od ostatných skupín? • Ako môžete vaše záujmy a to, čo vás baví, využiť v praktickom živote?
Pomôcky	Väčší počet papierikov rozdelených podľa farieb. Šesť druhov, pripravené otázky. R – realistické typy ľudí I – intelektuálne typy ľudí A – umelecké typy ľudí C – konvenčné typy ľudí S – sociálne typy ľudí E – ekonomické typy ľudí

Otázky k aktivite:

1. Veľmi rád by som opravoval a riadil automobily alebo iné stroje. R
2. Rád by som pomáhal ľuďom. S
3. Najradšej by som hral na nejakom hudobnom nástroji alebo skladal pesničky. A
4. Bavilo by ma vychovávať deti alebo učiť ich v škole. I
5. Chcel by som robiť v televízii, napríklad vymýšľať reklamu. E
6. Chcel by som zbierať údaje, robiť výkazy, rôzne zoznamy na papieri alebo v počítači. C
7. Bavilo by ma prehlíadať pacientov a určovať im liečbu ich chorôb. I
8. Veľmi rád by som chcel súdiť ľudí, určovať, čo by mali robiť, zastupovať spravodlivosť. S
9. Rád by som obsluhoval technické zariadenia a stroje a pracoval s náradím. R
10. Bavilo by ma vytvárať všelijaké tabuľky a diagramy. C
11. Rád by som zdobil farbou rôzne keramické výrobky a iné predmety. A
12. Baví ma presvedčať ľudí o mojom názore. E
13. Rád by som pomáhal ľuďom s ich problémami. S
14. Chcel by som písať novinárske články, správy do časopisov a podobne. I
15. Rád by som kreslil rôzne návrhy alebo navrhoval veľké billboardy na steny. A
16. Bavilo by ma vyrábať všelijaké priemyselné výrobky z dreva, skla, keramiky alebo kovu. R
17. Rád by som sa zaoberal nákupom a predajom tovaru a výrobkov. E
18. Chcel by som aranžovať výkladné skrine obchodných domov. A
19. Najradšej by som sa zaoberal zväčšovaním fotografií, písaním na stroji alebo počítači. C
20. Bavilo by ma organizovať alebo riadiť ľudí. E
21. Určite by som rád pomáhal ľuďom pri riešení ich finančných, osobných alebo právnych problémov. S
22. Rád by som pracoval v banke alebo v nejakom úrade, v cestovnej kancelárii. C
23. Tešilo by ma stretávať sa stále s novými ľuďmi a organizovať im prácu. S
24. Veľmi by som chcel opravovať počítače a rôzne prístroje a zariadenia. R
25. Rád by som sa venoval objavovaniu alebo výskumu rôznych javov. I
26. Chcel by som využívať svoje schopnosti na to, aby som riadil ľudí, aby som ich organizoval. I
27. Rád by som navrhol, ako bude vyzeráť scéna vo filme alebo divadle. A
28. Chcel by som pracovať s chemikáliami alebo inými priemyslovými látkami. R
29. Rád by som prepájal telefonické hovory a staral sa o zákazníkov. C
30. Chcel by som pracovať v nejakej firme, kde by som rozhodoval o tom, čo tá firma bude predávať alebo kupovať. E

Aktivita č. 2

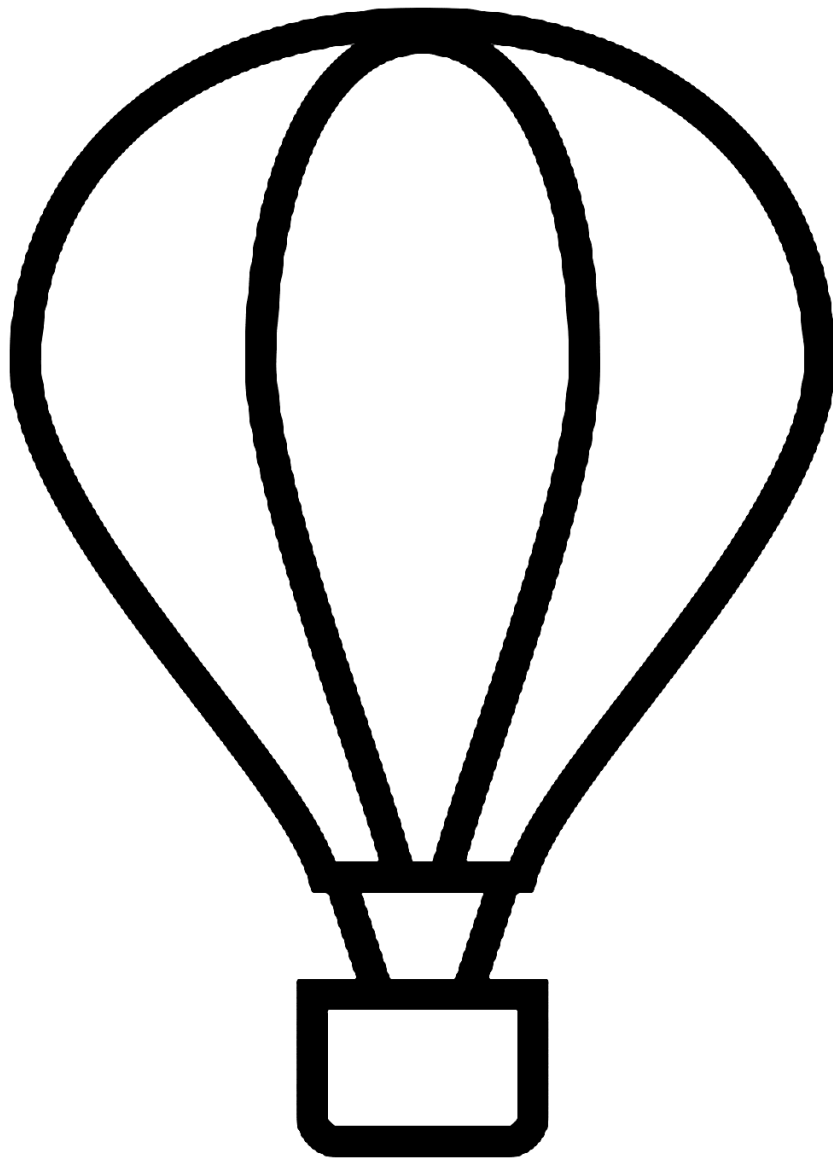
Názov aktivity	Osamelý ostrov
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Cieľom hry je podporiť kooperáciu klientov v skupine, rozhodovanie a riešenie konfliktov. Hru môžeme využiť aj ako príklad k významu rozhodovania sa vo vlastnom živote.
Priebeh aktivity	<p>Každý hráč má zvyšok svojho života stráviť na osamelom ostrove. Smie si so sebou vziať iba päť predmetov alebo osôb.</p> <p>Každý si na lístok napíše, ktorých päť vecí alebo osôb si vezme so sebou a prečo sa tak rozhodol.</p> <p>Vytvoríme skupiny, z ktorých v každej sa jednotlivci dohodnú na skupinových piatich veciach, ktoré si vezmú na ostrov.</p> <p>Každá skupina výsledok odprezentuje a vysvetlí, prečo sa tak rozhodla.</p> <p>Námety na diskusiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aké bolo rozhodovanie? Na základe čoho ste sa rozhodovali? • Dostali sa niektoré z vašich vecí na spoločný zoznam? • Ak áno, tak prečo? Bojovali ste za svoje rozhodnutia? • Ak nie, tak prečo? • Aký je rozdiel medzi ťažkým a ľahkým rozhodnutím? Čo to ovplyvňuje?
Pomôcky	Písacie potreby, papiere

Aktivita č. 3

Názov aktivity	Osamelý ostrov – alternatívna aktivita
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Cieľom hry je podporiť kooperáciu klientov v skupine, rozhodovanie a riešenie konfliktov. Hru môžeme využiť aj ako príklad k významu rozhodovania sa vo vlastnom živote.
Priebeh aktivity	<p>Počet členov skupiny sa plaví na lodi, ktorá stroskotá. Môže byť napríklad 10 stroskotancov (ja a 9 stroskotancov) na osamelom ostrove, ktorý je dosť veľký, ale nikto tam nebýva, nie je tam signál. Stroskotanci majú jedlo na jeden mesiac a musia vybudovať celú spoločnosť od začiatku. Musia sa dohodnúť na spôsobe, akým budú budovať nové stavby a ako budú pri tom postupovať. Nevedia o sebe vôbec nič. Jedinú informáciu, ktorú majú, sú ich povolania. Každý si musí zoradiť desať povolaní podľa svojich preferencií a potom sa otvára diskusia o dôvodoch umiestnenia jednotlivých povolaní.</p> <p>Povolania je potrebné prispôbiť znalosti skupiny: FARÁR, LODNÝ KAPITÁN, MURÁR, LEKÁR, UČITEL MATERSKEJ ŠKOLY, NÁMORNÍK, UČITEL, INŠTALATÉR, ŠKOLNÍK, STOLÁR, ELEKTRIKÁR.</p> <p>Námety na diskusiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aké bolo rozhodovanie? Na základe čoho ste sa rozhodovali? • Prečo bolo povolanie umiestnené ako prvé (1. miesto je najdôležitejšie povolanie), prečo je také dôležité? • Prečo bolo povolanie umiestnené ako posledné (10. miesto je najmenej podstatné), prečo sú tieto povolania najmenej podstatné? • Sú viac alebo menej podstatné povolania? Kedy sú niektoré povolania viac a kedy menej podstatné?
Pomôcky	Písacie potreby, papiere

Aktivita č. 4

Názov aktivity	Lietajúci balón
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Cieľom hry je podporiť rozhodovanie a riešenie konfliktov. Hru môžeme využiť aj ako príklad k významu rozhodovania sa vo vlastnom živote.
Priebeh aktivity	<p>Určíte spolu s klientmi tému lietajúceho balóna. Napríklad to, čo je pre klientov v živote dôležité, hodnoty, aké sú ich silné stránky, vlastnosti a nadania, ktoré by mohli využiť v budúcnosti a podobne. Klienti napíšu desať (môžu aj menej podľa schopností skupiny) vecí, ktoré sa týkajú vopred určenej témy.</p> <p>Následne je potrebné u klientov vyvolať predstavu, že lietajúci balón klesá. Klienti musia vyhodiť tri veci (podľa množstva zo začiatku to môže byť aj menej vecí). Pravdepodobne budú vyhadzovať veci, ktoré majú pre nich nižšiu dôležitosť.</p> <p>Nasleduje diskusia o tom, prečo zvolili práve tieto tri veci ako prvé. Balón klesá ďalej a klienti musia vyhodiť ďalšie dve veci (podľa množstva zo začiatku to môže byť aj menej vecí). Pravdepodobne budú vyhadzovať veci, ktoré majú pre nich nižšiu dôležitosť.</p> <p>Nasleduje diskusia. Balón klesá ďalej a klienti musia vyhodiť ďalšie dve veci (podľa množstva zo začiatku to môže byť aj menej vecí). Pravdepodobne budú vyhadzovať veci, ktoré majú pre nich nižšiu dôležitosť.</p> <p>Nasleduje diskusia. Balón klesá ďalej a klienti musia vyhodiť ešte jednu vec (podľa množstva zo začiatku to môže byť aj menej vecí). Pravdepodobne vyhodí vec, ktorá má pre nich nižšiu dôležitosť.</p> <p>Nasleduje diskusia. Balón klesá ďalej a klienti musia vyhodiť ešte jednu vec (podľa množstva zo začiatku to môže byť aj menej vecí). Pravdepodobne vyhodí vec, ktorá má pre nich nižšiu dôležitosť. Klientom ostala posledná vec. Nasleduje diskusia, prečo je toto pre nich tá najdôležitejšia vec, ktorá v balóne ostane.</p> <p>Námety na diskusiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aké bolo rozhodovanie? • Na základe čoho ste sa rozhodovali? • Aký je rozdiel medzi ťažkým a ľahkým rozhodnutím? • Čo to ovplyvňuje?
Pomôcky	Písacie potreby, papiere

1.	6.
2.	7.
3.	8.
4.	9.
5.	10.

Aktivita č. 5

Názov aktivity	Záluby a ich využitie
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Hravou formou ukázať klientom, ako je možné vlastné záujmy zúročiť a využiť vo svojom živote, ako sa záluba môže stať povolaním. A tiež to, že nie všetky záluby sú užitočné.
Priebeh aktivity	Do kruhu sa položí škatuľa s vystrihnutými zálubami. Každý žiak si postupne vyberá po papieriku. Prečíta, čo je na ňom napísané a pokúsi sa posúdiť, či sa činnosť na papieriku nejakým spôsobom dá uplatniť v povolani a v akom. Papieriky klienti lepia na dva väčšie papiere podľa toho, do akej skupiny zálub patria. K nalepenému papieriku napíšu povolanie, v ktorom sa uvedená záluba dá využiť.
Pomôcky	Nastrihané záluby, škatuľa, prípadne iná nádoba, veľké papiere, písacie potreby, fixky

zbieranie známok	maľovanie	kreslenie	hra na hudobný nástroj	futbal
rozprávanie s ľuďmi	starostlivosť o zvieratá	práca na počítači	pomáhanie iným ľuďom	rozoberanie rôznych prístrojov
opravovanie motorov	šitie a vyšívanie	upratovanie	varenie a pečenie	vyrezávanie z dreva
obliekanie sa do nových šiat	maľovanie tváre, kozmetika	tvorba nových účesov	starostlivosť o zvieratá	spánok, oddychovanie
učenie	pomoc spolužiakom pri učení	tancovanie	spievanie	čítanie kníh a časopisov
pestovanie kvetov a rastlín	vyvolávanie konfliktov a bitiek	ničnerobenie	rúbanie dreva	starostlivosť o malé deti
organizovanie rôznych stretnutí a činností	rozoberanie starých áut a bicyklov	stretávanie s kamarátmi a kamarátkami	pomoc ľuďom v ich problémoch	skladanie hudby, piesní

Aktivita č. 6

Názov aktivity	Moja kniha
Trvanie aktivity	Niekoľko stretnutí
Cieľ aktivity	Popremýšľať nad tým, čo by som chcel v živote robiť a znázorniť to aj graficky.
Priebeh aktivity:	<p>Prichystáme klientom materiály na to, aby si mohli vytvoriť knihu, do ktorej by napísali o sebe a o svojom budúcom živote. Materiál môže byť rôzny a prispôbíme ho potrebám klientov. Všetko, čo sa bude písať, sa bude písať postupne podľa jednotlivých tém. Kniha by mala byť zakladacia, taká, aby sa do nej listy mohli vkladať aj priebežne.</p> <p>Celkovo by malo byť ku knihe šesť stretnutí (tiež však podľa potreby, môže sa to upraviť na viac alebo menej):</p> <p>Ja, ako vyzerám teraz, čo ku mne patrí, moja rodina. Ja, ako by som chcel vyzeráť v budúcnosti, moja budúca rodina. Ja, čo dokážem, čo ma baví. Ja, čo by som chcel robiť v budúcnosti, čomu by som sa chcel venovať, aké profesie sa mi páčia, moja vysnívaná práca.</p>

Priebeh aktivity:	Moji priatelia, čomu sa spoločne venujeme. Tu je priestor pre priateľov, ktorí môžu napísať niečo do knihy niekomu inému, rôzne prania a želania. Čo všetko by som mal urobiť preto, aby sa mi splnili moje želania, kto mi s tým môže pomôcť a podobne.
Pomôcky	Knihy, papiere, noviny, časopisy, lepidlá, nožnice, fixky a pod.

JANUÁR

Aktivita č. 1

Názov aktivity:	Kufor povolaní
Trvanie aktivity	30 minút
Cieľ aktivity	Podporiť komunikáciu u klientov, spoznať nové povolania, informovať o tom, čo jednotlivé povolania znamenajú
Priebeh aktivity	Klientov hravým spôsobom rozdelíme do dvojíc. Každá dvojica sa postaví oproti sebe tak, že vzniknú dva rady klientov stojacich tvárou k sebe. Nad hlavu jedného z nich zdvihneme papier, na ktorom bude názov nejakého povolania. Úlohou bude priviesť svojho spoluhráča k tomu, aby prišiel na to, o aké povolanie ide. Základným pravidlom je nepoužiť to slovo vo vete. Ak to dvojica nezvládne, vypadáva z hry. Hru hráme ako súťaž, víťaz je odmenený.
Pomôcky	Názvy povolaní napísané na papieroch, odmeny pre výhercov

Aktivita č. 2

Názov aktivity:	Hádaj, kto som?
Trvanie aktivity	40 minút
Cieľ aktivity	Spoznávanie povolaní vo svete práce. Dokázať identifikovať povolanie na základe jeho stručného opisu.
Priebeh aktivity:	Prečítame opis nejakého povolania a klienti musia prísť na to, o aké povolanie ide. Výsledky zapisujú do pripravených hárkov. Test sa potom vyhodnotí, správne odpovede sa zaznačia. Klienti sa následne rozdelia do skupiniek podľa počtu v triede, v jednej skupinke budú najviac štyria. Každá skupinka dostane jedno z povolaní, ktoré sa objavilo v hádankách a ich úlohou bude napísať informácie o danom povolaní do tabuľky, ktorá je v prílohe tejto aktivity. Kto bude prvý, vyhráva súťaž. Klientov odmeníme. Podľa času nasleduje diskusia: 1. Ktoré povolanie bolo najťažšie určiť? 2. Od čoho závisí výška zárobku? A podobne.
Pomôcky	Kartičky s opismi povolaní

Názov povolania	
Kde pracujem?	
Čo na to potrebujem?	
Kolko zarábam?	
Akú školu musím mať?	

Aktivita č. 3

Názov aktivity	Milionár povolání
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Spoznať jednotlivé povolania podľa oblastí, kooperácia v skupine, komunikácia.
Priebeh aktivity	Klientov rozdelíme do skupín. Každá skupina bude mať možnosť vybrať si z tabuľky oblasť, ktorá mu najviac vyhovuje podľa stupňa náročnosti. Na odpoveď budú mať minútu, ak nebudú vedieť, môže odpovedať skupina, ktorá je na rade. Za každú správnu odpoveď získavajú počet bodov podľa tabuľky, za nesprávnu nezískajú nič. Víťazná skupina získa odmenu.
Pomôcky	Pripravená veľká tabuľka (pozri príloha), otázky podľa náročnosti a oblastí

Príloha k aktivite Milionár povolání:

(Na tabuľu sa lepí prázdna, bez otázok, tie má poradca v ruke.)

	100 bodov	200 bodov	500 bodov	1000 bodov
Nemocnica	Preváža zranených alebo zoslabnutých pacientov vo vozidle, ktoré je určené na to.	Akú školu musí mať vyštudovaný niekto, kto chce robiť chirurga v nemocnici.	Kto je to anesteziológ a čo robí?	Ako sa volá špeciálne upravená strava pre chorých pacientov?
Školstvo	Ako sa volá ten, kto riadi školu?	Čo je hlavnou činnosťou školníka?	Kto je školský psychológ a čo všetko robí?	Kto je to logopéd a čo robí?
Stavba	Pri práci používa tehly a tvárnice.	Kto riadi stavbu?	Kto navrhuje stavebný projekt?	Kto je statik a čo robí?
Vidiek	Ako sa volá človek, ktorý sa stará o les?	Čo robí pilčík?	Čo sú to aktívne práce?	Kto je agrónóm a čo robí?
Mesto	Prepravuje ľudí v osobnom aute.	Čo robí recepčná alebo recepčný?	Čo robí úverový špecialista?	Pripravuje grafický návrh a rozvrhnutie informácií na webovej stránke.

Aktivita č. 4

Názov aktivity	Moja kniha
Trvanie aktivity	Niekoľko stretnutí
Cieľ aktivity	Popremýšľať nad tým, čo by som chcel v živote robiť a znázorniť to aj graficky.
Priebeh aktivity	<p>Prichystáme klientom materiály na to, aby si mohli vytvoriť knihu, do ktorej by napísali o sebe a o svojom budúcom živote. Materiál môže byť rôzny a prispôsobíme ho potrebám klientov. Všetko, čo sa bude písať, sa bude písať postupne podľa jednotlivých tém. Kniha by mala byť zakladacia, taká, aby sa do nej listy mohli vkladať aj priebežne.</p> <p>Celkovo by malo byť ku knihe šesť stretnutí (tiež však podľa potreby, môže sa to upraviť na viac alebo menej):</p> <p>Ja, ako vyzerám teraz, čo ku mne patrí, moja rodina. Ja, ako by som chcel vyzerieť v budúcnosti, moja budúca rodina.</p> <p>Ja, čo dokážem, čo ma baví.</p> <p>Ja, čo by som chcel robiť v budúcnosti, čomu by som sa chcel venovať, aké profesie sa mi páčia, moja vysnívaná práca.</p> <p>Moji priatelia, čomu sa spoločne venujeme. Tu je priestor pre priateľov, ktorí môžu napísať niečo do knihy niekomu inému, rôzne prania a želania.</p> <p>Čo všetko by som mal urobiť preto, aby sa mi splnili moje želania, kto mi s tým môže pomôcť a podobne.</p>
Pomôcky	Knihy, papiere, noviny, časopisy, lepidlá, nožnice, fixky a podobne.

FEBRUÁR

Aktivita č. 1

Názov aktivity	Povolania na chrbte
Trvanie aktivity	Jedno stretnutie a podľa veľkosti skupiny
Cieľ aktivity	Spoznávanie povolání a toho, čím sa ľudia v konkrétnych povolaniach zaoberajú.
Priebeh aktivity	<p>Žiaci sa postavia. Každý z nich dostane na chrbát nalepený papier, na ktorom bude napísané nejaké povolanie. Jeho úlohou bude zistiť, o aké povolanie ide. Otázky môžu byť formulované iba tak, aby mu druhý hráč mohol odpovedať áno alebo nie.</p> <p>Hra sa môže hrať ako súťaž, ale nemusí. Kto zistí, aké je povolanie, ten si sadne a počká na ostatných.</p> <p>Nasleduje diskusia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poznali ste jednotlivé povolania? 2. Bolo ťažké tvoriť otázky? <p>Pomôckou môže byť, ak s deťmi pred začatím hry preberieme otázky, ktoré by mohli klásť pri zisťovaní povolania.</p>
Pomôcky	Pripravené papieriky s povolaniami

Aktivita č. 2

Názov aktivity	Povolania a ich pracovné pomôcky
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Oboznámenie žiakov s pracovnými pomôckami
Priebeh aktivity	Vo vreci donesieme pomôcky a necháme žiakov, aby ich povyberali a poobzerali si ich. Následne dostane každý žiak úlohu, ktorou bude vybrať si tie pomôcky, ktoré patria k povolaniu jemu určenému. Aktivitu môžeme poňať aj ako súťaž.
Pomôcky	Pracovné pomôcky: montérky, kelňa, injekcia, ceruzka, ihla, varecha a podobne.

Aktivita č. 3

Názov aktivity	Vymenia si stoličku tí, ktorí...
Trvanie aktivity	15 minút
Cieľ aktivity	Premýšľať nad sebou vo vzťahu k povolaniu a záujmom
Priebeh aktivity	Žiaci si sadnú do kruhu. Jednu stoličku odoberieme, takže jeden zo žiakov sa postaví. Jeho úlohou bude premyslieť niečo, čo sa týka jeho samotného v oblasti povolání, zamestnania alebo záujmov a záľub. Potom vyzve ostatných, aby si vymenili stoličky takí, ktorí s ním zdieľajú uvedenú informáciu. Napríklad: 1. Vymenia si stoličku tí, ktorí radi pečú koláče. 2. Vymenia si stoličku tí, ktorí idú ďalej študovať do školy. 3. Vymenia si stoličku, tí, ktorí radi pestujú rastliny.
Pomôcky	Stoličky

Aktivita č. 4

Názov aktivity	Moja kniha
Trvanie aktivity	Niekoľko stretnutí
Cieľ aktivity	Popremýšľať nad tým, čo by som chcel v živote robiť a znázorniť to aj graficky.
Priebeh aktivity	Prichystáme klientom materiály na to, aby si mohli vytvoriť knihu, do ktorej by napísali o sebe a o svojom budúcom živote. Materiál môže byť rôzny a prispôbíme ho potrebám klientov. Všetko, čo sa bude písať, sa bude písať postupne podľa jednotlivých tém. Kniha by mala byť zakladacia, taká, aby sa do nej listy mohli vkladať aj priebežne. Celkovo by malo byť ku knihe šesť stretnutí (tiež však podľa potreby, môže sa to upraviť na viac alebo menej): Ja, ako vyzerám teraz, čo ku mne patrí, moja rodina. Ja, ako by som chcel vyzeráť v budúcnosti, moja budúca rodina. Ja, čo dokážem, čo ma baví. Ja, čo by som chcel robiť v budúcnosti, čomu by som sa chcel venovať, aké profesie sa mi páčia, moja vysnívaná práca. Moji priatelia, čomu sa spoločne venujeme. Tu je priestor pre priateľov, ktorí môžu napísať niečo do knihy niekomu inému, rôzne prania a želania. Čo všetko by som mal urobiť preto, aby sa mi splnili moje želania, kto mi s tým môže pomôcť a podobne.
Pomôcky	Knihy, papiere, noviny, časopisy, lepidlá, nožnice, fixky a podobne.

Aktivita č. 5

Názov aktivity	Inzerát
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Uvedomiť si, aká je náplň práce pri jednotlivých povolaniach a aké formálne požiadavky musí uchádzač spĺňať.
Priebeh aktivity	Určíte zamestnanie, ktoré deti poznajú – upratovačka, murár a podobne. Deti píšú, čo všetko upratovačka potrebuje vedieť a mať ukončené (formálne nároky na vzdelanie, neformálne zručnosti, skúsenosti). Potom vezmeme inzerát na pracovné miesto upratovačky a prečítame náplň práce, formálne požiadavky a podobne. Námet na diskusiu: <ul style="list-style-type: none">• Boli vaše predstavy a popisy v inzeráte totožné a v čom sa líšili?• Čo formuje naše predstavy o náplni práce a formálnych požiadavkách?
Pomôcky	Písacie potreby, papier, inzerát

MAREC

Aktivita č. 1

Názov aktivity	Naše školy
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Oboznámenie klientov so školami, na ktoré by sa mohli prihlásiť.
Priebeh aktivity	Na tabuľu nalepíme plagáty, na ktorých bude prilepená fotografia školy, o ktorej sa budeme rozprávať. Začneme tými najznámejšími, ktoré klienti poznajú, lebo tam študujú ich kamaráti. Základnou informáciou, ktorú tam dopíšeme, bude dĺžka štúdia na danej škole a typ záverečnej skúšky. Potom si klienti vyberú z množstva lístočkov, ktoré budeme mať pripravené a nastrihané a postupne ich budú lepíť na plagáty podľa skutočnosti. Na lístočkoch budú napísané odbory, ktoré sa dajú študovať.
Pomôcky	Pripravené fotografie škôl v regióne alebo meste a ich priestorov, lístočky s odbormi, ktoré sa dajú na uvedených školách študovať

2. stretnutie

Názov aktivity	Naše školy II.
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Oboznámenie sa s tým, ako sa možno v rámci študovaného odboru uplatniť v živote, koľko môžem zarobiť a kde môžem pracovať.
Priebeh aktivity	Použijeme plagáty, ktoré sme vyrobili na minulom stretnutí. Klienti vyberú, ktorý z týchto odborov by chceli študovať, ako dlho a akou záverečnou skúškou by ho chceli ukončiť. Potom im ukážeme možnosti, ktoré ponúka trh práce a podľa svojej kvalifikácie si budú musieť vybrať najvhodnejšiu a reálnu ponuku práce. Dôležité je mať vopred pripravené rôzne ponuky práce, teda také, aké sa nachádzajú na úrade práce, prípadne v novinách alebo internete.
Pomôcky	Burza pracovných ponúk, ponuky práce podľa odborov s konkrétnymi podmienkami

Aktivita č. 3

Názov aktivity	Moja kniha
Trvanie aktivity	Niekoľko stretnutí
Cieľ aktivity	Popremýšľať nad tým, čo by som chcel v živote robiť a znázorniť to aj graficky.
Priebeh aktivity	<p>Prichystáme klientom materiály na to, aby si mohli vytvoriť knihu, do ktorej by napísali o sebe a o svojom budúcom živote. Materiál môže byť rôzny a prispôsobíme ho potrebám klientov. Všetko, čo sa bude písať, sa bude písať postupne podľa jednotlivých tém. Kniha by mala byť zakladacia, taká, aby sa do nej listy mohli vkladať aj priebežne.</p> <p>Celkovo by malo byť ku knihe šesť stretnutí (tiež však podľa potreby, môže sa to upraviť na viac alebo menej):</p> <p>Ja, ako vyzerám teraz, čo ku mne patrí, moja rodina. Ja, ako by som chcel vyzerieť v budúcnosti, moja budúca rodina. Ja, čo dokážem, čo ma baví. Ja, čo by som chcel robiť v budúcnosti, čomu by som sa chcel venovať, aké profesie sa mi páčia, moja vysnívaná práca.</p> <p>Moji priatelia, čomu sa spoločne venujeme. Tu je priestor pre priateľov, ktorí môžu napísať niečo do knihy niekomu inému, rôzne prania a želania.</p> <p>Čo všetko by som mal urobiť preto, aby sa mi splnili moje želania, kto mi s tým môže pomôcť a podobne.</p>
Pomôcky	Knihy, papiere, noviny, časopisy, lepidlá, nožnice, fixky a podobne

APRÍL

Aktivita č. 1

Názov aktivity	Odbor a povolanie
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Spoznávanie toho, ako štúdium odborov ovplyvní povolanie
Priebeh aktivity:	<p>Na tabuľu nalepíme väčšie papiere, na ktorých bude napísaný názov odboru, ktorý sa dá študovať v škole. Orientujeme sa na odbory, ktoré sa dajú študovať na stredných školách alebo učilištiach, resp. tie najznámejšie z vysokých škôl.</p> <p>Klienti dostanú na papierikoch nastrihané názvy rôznych povolaní, môžu tam byť aj také, ktoré sa nedajú priradiť k napísaným odborom.</p> <p>Úlohou klientov je postupne po jednom určiť k povolaniu odbor, ktorý ho k tomuto povolaniu vzdeláva.</p> <p>Pri zaraďovaní môžeme diskutovať o tom, čím sa odbor končí, či sa dá študovať aj ďalej a podobne.</p> <p>Diskusia:</p> <ol style="list-style-type: none"> Objavil sa odbor/povolanie, ktoré sa niekomu páči a chcel by sa tomu venovať? Vo dvojiciach sa každý pokúsi určiť pre svojho suseda povolanie, ktoré sa podľa jeho názoru pre neho hodí najviac. Prečo ste sa rozhodli práve pre toto povolanie?
Pomôcky	Pripravené papiere so študijnými odbormi. (Snažíme sa vyberať také odbory, ktoré sa dajú študovať v regióne, kde deti žijú). Pripravené papieriky povolaní pre deti – aspoň dva na jedno dieťa.

Aktivita č. 2

Názov aktivity	Plagáty
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Predstaviť najčastejšie študované odbory v regióne
Priebeh aktivity	<p>Rozdáme klientom informácie (letáky, vytlačené informácie o školách z internetu). Zaujímavým spôsobom ich rozdelíme do náhodných skupín, z ktorých si každá vyžrebuje jeden z odborov.</p> <p>Úlohou bude na veľký papier nakresliť a opísať odbor, ktorý si vybrali. Plagát by nemal byť štruktúrovaný, nemali by tam však chýbať informácie o tom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kde sa dá tento odbor v regióne študovať, • čo všetko sa dá v rámci odboru naučiť, • ako sa môže človek po ukončení tohto odboru uplatniť. <p>Po vytvorení plagátov klienti jednotlivé výtvary prezentujú. Plagáty necháme visieť v triede na inšpiráciu pre ostatných klientov.</p>
Pomôcky	Flipchart, fixky, lepidlá, časopisy a podobne

Aktivita č. 3

Názov aktivity	Osamelá planéta
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Využitie odborov a vedomostí z nich v praktickom živote
Priebeh aktivity	<p>Klienti pracujú s predstavou, že sa dostali na cudziu opustenú planétu a ich cieľom je dostať sa domov. Majú určité vzdelanie, ktoré by im mohlo pomôcť pri naplnení cieľa. Spolu s nimi stroskotajú aj iní ľudia, ktorí sú vzdelaní v iných odboroch. Cieľom aktivity je, aby klienti prišli na to, ako im ľudia, ktorí stroskotali spolu s nimi, môžu pri ceste späť pomôcť.</p> <p>Príklad ľudí (je vhodné určiť povolania, ktoré skupina pozná):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 40-ročná pani, vyučená kuchárka, • 35-ročný inžinier fyziky, • 33-ročná programátorka, • 19-ročný zvärač, • 25-ročný učiteľ jazykov a podobne.
Pomôcky	Pripravený zoznam ľudí

Aktivita č. 4

Názov aktivity	Moja kniha
Trvanie aktivity	Niekoľko stretnutí
Cieľ aktivity	Popremýšľať nad tým, čo by som chcel v živote robiť a znázorniť to aj graficky.
Priebeh aktivity:	<p>Prichystáme klientom materiály na to, aby si mohli vytvoriť knihu, do ktorej by napísali o sebe a o svojom budúcom živote. Materiál môže byť rôzny a prispôbíme ho potrebám klientov. Všetko, čo sa bude písať, sa bude písať postupne podľa jednotlivých tém. Kniha by mala byť zakladacia, taká, aby sa do nej listy mohli vkladať aj priebežne.</p> <p>Celkovo by malo byť ku knihe šesť stretnutí (tiež však podľa potreby, môže sa to upraviť na viac alebo menej):</p>

Priebeh aktivity	<p>Ja, ako vyzerám teraz, čo ku mne patrí, moja rodina.</p> <p>Ja, ako by som chcel vyzerieť v budúcnosti, moja budúca rodina.</p> <p>Ja, čo dokážem, čo ma baví.</p> <p>Ja, čo by som chcel robiť v budúcnosti, čomu by som sa chcel venovať, aké profesie sa mi páčia, moja vysnívaná práca.</p> <p>Moji priatelia, čomu sa spoločne venujeme. Tu je priestor pre priateľov, ktorí môžu napísať niečo do knihy niekomu inému, rôzne prania a želania.</p> <p>Čo všetko by som mal urobiť preto, aby sa mi splnili moje želania, kto mi s tým môže pomôcť a podobne.</p>
Pomôcky	Knihy, papiere, noviny, časopisy, lepidlá, nožnice, fixky a podobne

MÁJ

1. stretnutie

Názov aktivity	Terč spätnej väzby
Trvanie aktivity	45 minút
Cieľ aktivity	Spätná väzba od klientov na program a na to, čo ich najviac zaujímalo
Priebeh aktivity	Na pripravený terč, ktorý je rozdelený na niekoľko častí podľa tém, ktorým sme sa venovali, budú klienti lepíť anonymne farebné papieriky podľa toho, čo ich počas roka najviac zaujalo a ako veľmi.
Pomôcky	Pripravený terč, lepiace papieriky

2. stretnutie

Názov aktivity	Želania na chrbte a pošta pre teba
Trvanie aktivity	Podľa veľkosti skupiny
Cieľ aktivity	Pozitívne ukončenie programu, komunikácia klientov medzi sebou a komunikácia lektora smerom ku klientom.
Priebeh aktivity	Klienti si na chrbát pripevnia papier, na ktorý im ostatní klienti a lektori, napíšu niečo pozitívne, nejaké želanie, prípadne im niečo nakreslia.
Pomôcky	Papier, fixky

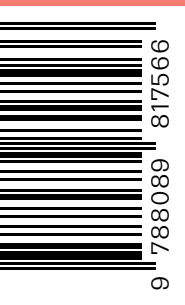
Aktivita č. 3

Názov aktivity:	Kto som na konci programu?
Trvanie aktivity	40 minút
Cieľ aktivity	<p>Monitorovanie záverečného stavu mládeže v oblastiach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • motivácie k ďalšiemu štúdiu • vnímaniu seba a svojich schopností, zručností a pod. • vedomostí o profesiách • vedomostí o možnostiach štúdia po ukončení ZŠ • vedomostí o svete okolo seba
Priebeh aktivity:	Klientom rozdáme test, ktorý písomne vypracujú. Ten istý test sme im rozdali na začiatku programu. Ich komparáciou získame kvalitatívne hodnotenie programu v jednotlivých oblastiach.
Pomôcky	Pripravené testy

Kariérové poradenstvo: metodika služby

VYDAVATEL: Človek v ohrození, n. o.

ROK VYDANIA: 2022

Človek v ohrození

Baštová 343/5

811 03 Bratislava

www.clovekvohrozeni.sk

**Spoločným úsilím k zelenej,
konkurencieschopnej a inkluzívnej Európe.**

Verzia 3.0 vznikla v rámci projektu Rozvojom zručností a kariérového poradenstva k sociálnej inklúzii. Projekt získal grant z Nórska v sume 169 000 €. Projekt bol spolufinancovaný v sume 25 300 € zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Cieľom projektu je zvýšenie sociálnej inklúzie marginalizovaných rómskych komunít a vybudovanie kapacít miestnych poskytovateľov komunitných služieb prostredníctvom overených a osvedčených postupov a programov v oblasti vzdelávania a zamestnanosti.

Ak sa chcete dozvedieť viac o programoch a projektoch financovaných z Nórskeho grantu na Slovensku, navštívte stránku www.norwaygrants.sk.